

აღმოსავლეთ ევროპის უნივერსიტეტი

თანამედროვე მშენებლობის პრობლემატიკა საქართველოში

გიორგი გიორხელიძე

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია აღმოსავლეთ ევროპის უნივერსიტეტის ბიზნესისა და ინჟინერიის ფაკულტეტზე ბიზნესის ადმინისტრირების ფინანსების მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად

ხელმძღვანელი: თემურ მაისურაძე
პროფესორი

აღმოსავლეთ ევროპის უნივერსიტეტი
თბილისი, 0178, საქართველოს
2020

საავტორო უფლება © 2020 წელი, გიორგი გიორხელიძე

აღმოსავლეთ ევროპის უნივერსიტეტი
ბიზნესისა და ინჟინერიის ფაკულტეტი

„ჩვენ, ქვემოთ ხელისმომწერი ვადასტურებთ, რომ გავეცანით გიორგი გიორხელიძის მიერ შესრულებულ სამაგისტრო ნაშრომს დასახელებით: „თანამედროვე მშენებლობის პრობლემატიკა საქართველოში“ და ვაძლევთ რეკომენდაციას აღმოსავლეთ ევროპის უნივერსიტეტის ბიზნესისა და ინჟინერიის ფაკულტეტის კომისიაში მის განხილვას ბიზნესის ადმინისტრირების მაგისტრი ფინანსებში აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად“

თარიღი ___/___/___

ხელმძღვანელი: თემურ მაისურაძე

აღმოსავლეთ ევროპის უნივერსიტეტი

2020

ავტორი: გიორგი გიორხელიძე

დასახელება: „თანამედროვე მშენებლობის პრობლემატიკა საქართველოში“

ფაკულტეტი : ბიზნესისა და ინჟინერიის

ხარისხი: ბიზნესის ადმინისტრირების მაგისტრი

სხდომა ჩატარდა:

ინდივიდუალური პიროვნებების ან ინსტიტუტების მიერ ზემომოყვანილი დასახელების ნაშრომის გაცნობის მიზნით მოთხოვნის შემთხვევაში მისი არაკომერციული მიზნებით კოპირებისა და გავრცელების უფლება მინიჭებული აქვს აღმოსავლეთ ევროპის უნივერსიტეტს.

ავტორის ხელმოწერა -----

ავტორი ინარჩუნებს დანარჩენ საგამომცემლო უფლებებს და არც მთლიანი ნაშრომის და არც მისი ცალკეული კომპონენტების გადაბეჭდვა ან სხვა რაიმე მეთოდით რეპროდუქცია დაუშვებელია ავტორის წერილობითი ნებართვის გარეშე.

ავტორი ირწმუნება, რომ ნაშრომში გამოყენებული საავტორო უფლებებით დაცული მასალებზე მიღებულია შესაბამისი ნებართვა (გარდა ის მცირე ზომის ციტატებისა, რომლებიც მოითხოვენ მხოლოდ სპეციფიურ მიმართებას ლიტერატურის ციტირებაში, როგორც ეს მიღებულია აკადემიური ნაშრომების შესრულებისას) და ყველა მათგანზე იღებს პასუხისმგებლობას.

რეზიუმე

სამაგისტრო ნაშრომის „თანამედროვე მშენებლობის პრობლემატიკა საქართველოში“ სტრუქტურა შემდეგი სახითაა წარმოდგენილი: ნაშრომის შესავალში განსაზღვრულია საკვლევი თემის საგანი, განვითარების ისტორია და ეტაპები, აქტუალობა, კვლევის მიზანი, დასახულია ამოცანები, მიმართულებები.

ნაშრომის პირველ თავში „რეფორმები სამშენებლო კომპანიებში“ განხილულია 10 სამშენებლო კომპანიის მაგალითი და ნაბიჯები შრომის უსაფრთხოების დაცვის განხორციელებაში.

მეორე თავში - სატრენინგო კომპანიები, განვიხილავთ ქვეყანაში არსებულ კომპანიებს შრომის უსაფრთხოების მენეჯერების გადამზადებას და კანონმდებლობასთან შესაბამისობაში მოყვანას.

სამაგისტრო ნაშრომის მესამე თავში - „პრობლემების აღმოფხვრის გზები“ სამშენებლო კომპანიებთან კონსულტაციის შემდეგ განვიხილეთ პრობლემების აღმოფხვრის ჩვენეული ვერსია და იდეალური კომპანიების მაგალითები.

სამაგისტრო ნაშრომის მეოთხე თავში განხილულია შრომის უსაფრთხოების მაკონტროლებელი ორგანიზაციები და მათი მიღწევები.

სამაგისტრო ნაშრომის მეხუთე თავში განხილულია შრომის უსაფრთხოებაში არსებული გადაუჭრელი პრობლემები.

სამაგისტრო ნაშრომის მეექვსე თავში განხილულია კანონის ცვლილების ფინანსური ანალიზი.

სამაგისტრო ნაშრომი შედგება რეზიუმის, შესავლის, 4 ძირითადი თემისა და დასკვნისგან. თან ახლავს გამოყენებული ლიტერატურის ბიბლიოგრაფია.

Abstract

The structure of the Master's Thesis „Issues of Modern Construction in Georgia“ is presented as follows: Introductory part of this work determines the research topic, development history and stages, actuality, research aims, set goals and directions.

In the first chapter of this work, “Reforms in Constructing Companies” discusses examples of 10 constructing companies' and steps taken towards labor safety.

The second chapter – training companies, examines retraining of labor safety managers in existing Georgian companies and compliance with the law.

In the third chapter of the Master's Thesis – “Ways to resolve issues” portrays our view on eliminating problems and best practice, after discussion with various constructing companies.

The fourth chapter of this Master's Thesis discusses labor safety controlling organizations and their achievements.

The Master's Thesis consists of resume, introduction, 4 main topics and conclusion. Additionally, it is accompanied bibliography of used literature.

სარჩევი

შესავალი	1
თავი 1. ლიტერატურის მიმოხილვა.....	6
1.1 მშენებლობის ფინანსური უზრუნველყოფის პრობლემები საქართველოში.. Error! Bookmark not defined.	
1.2 შრომის უსაფრთხოება და ფინანსური ანალიზი	10
1.3 რეფორმები სამშენებლო კომპანიებში	14
1.4 სატრენინგო პროგრამები.....	50
1.5 პრობლემების აღმოფხვრის გზები.....	59
1.6 შრომის უსაფრთხოების მაკონტროლებელი ორგანიზაციები.....	65
თავი 2. კვლევის მეთოდოლოგია.....	71
თავი 3. შედეგები და მათი განსჯა	72
დასკვნა და რეკომენდაციები.....	76
გამოყენებული ლიტერატურის ჩამონათვალი/ბიბლიოგრაფია.....	78

შესავალი

საკითხის აქტუალობა: მშენებლობის სექტორი საქართველოში ერთ-ერთი ყველაზე აქტიური სფეროა. ბოლო ათწლეულის განმავლობაში საგრძნობლად გაიზარდა მოთხოვნა ამ სფეროში. თუმცა, ეს დარგი არა მხოლოდ ბოლო ათწლეულის არამედ ერთ-ერთი უძველესი დარგია. ადამიანმა ათასწლეულების მანძილზე ისწავლა მრავალნაირი შენობების-საცხოვრებელი სახლების, ტაძრების, ციხე-სიმაგრეების, შემდეგ კი-ქარხნების, ფაბრიკების, შახტების, გზატკეცილებისა და რკინიგზების აშენება.

ჩვენს ქვეყანაში მშენებლობას ყოველთვის მნიშვნელოვანი ადგილი ეკავა. საბჭოთა კავშირის დაშლის წინა პერიოდში მშენებლობის ინდუსტრია ძალზედ განვითარებული იყო. მაგალითად 1990-1991 წწ. 2332 ათასი კვადრატული მეტრი ფართის საცხოვრებელი სახლი იქნა ექსპლუატაციაში გადაცემული. 1992-1993 წლიდან 1998 წლამდე მშენებლობის ზრდის ტემპმა საგრძნობლად იკლო. რაც გამოწვეული იყო, ერთის მხრივ საბჭოთა კავშირის სახელმწიფოს დაშლით, მეორე მხრივ ერთი ეკონომიკური სისტემიდან მეორეზე გადასვლით. ამ პერიოდში იწყება საერთოდ ეკონომიკის ყველა დარგის დაქვეითება. ამას ემატება საომარი მოქმედებები ჯერ სამაჩაბლოში, შემდეგ აფხაზეთში. 1991 წლის ბოლოდან იწყება სამოქალაქო ომი. რასაც მოჰყვა თბილისის ცენტრალური უბნების ნგრევა და ქაოსი. კუპონი, ფულადი ერთეული რომელიც მაშინ იქნა შემოღებული სწრაფად გაუფასურდა. ქვეყანაში ძირითადად რუსული რუბლი და აშშ დოლარი მოქმედებდა. სხვადასხვა მაქინაციების შედეგად მოსახლეობის ანაზრები მთლიანად დაიკარგა, რამაც მათი სრული გალატაკება გამოიწვია. ასეთ პირობებში ყოველგვარი მშენებლობა, ინდივიდუალური ბინათმშენებლობის ჩათვლით შეწყდა.

1998 წლიდან დაიწყო მშენებლობის ხელახალი აღორძინება. ქვეყანა დაადგა ეკონომიკის ფორმირების გზას და ნაბიჯ-ნაბიჯ, ეტაპობრივად საქართველოში განვითარდა და აღორძინდა სამშენებლო ბიზნესი. 2003 წლიდან საქართველოში მშენებლობის ბუმი დაიწყო. 2004-2008 წლებში საქართველოს სამშენებლო სექტორი ხუთჯერ გაიზარდა. მიუხედავად იმისა, რომ ტექნოლოგიური თვალსაზრისით მშენებლობა წინ წავიდა და განვითარდა, სამწუხაროდ პრობლემები ისევ არის, დახვეწისა და ჩამოყალიბების ეტაპებს გადის სამშენებლო კანონმდებლობა, მშენებლობის ნებართვის აღების წესი, შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვითი კანონმდებლობა და ა. შ. დღევანდელ ნაშრომში გვინდა ვისაუბროთ შრომის უსაფრთხოების პრობლემატიკაზე თანამედროვე მშენებლობაში.

2014-2017 წლებში სამშენებლო სექტორი საქართველოს ეკონომიკის ყველაზე სწრაფად მზარდი დარგი იყო. იზრდებოდა, როგორც კერძო დანიშნულების მშენებლობების ფართობი, ისე სახელმწიფოს ინფრასტრუქტურული პროექტების ფარგლებში განხორციელებული სამშენებლო სამუშაოების მოცულობა. 2018 წლის ივლისში პარლამენტმა მიიღო საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს ავტორობით შემუშავებული „საქართველოს სივრცის დაგეგმარების, არქიტექტურული და სამშენებლო საქმიანობის კოდექსი, რამაც გამოიწვია მშენებლობის სექტორის შემცირება.

სამუშაო ადგილზე უსაფრთხო სამუშაო გარემოს შექმნა, საქართველოში წლების მანძილზე უდიდეს გამოწვევად რჩება. შრომის უსაფრთხოების უფლების დარღვევის სიმწვავეს ნათლად წარმოაჩენს ბოლო წლების მანძილზე დასაქმებულთა გაფიცვების და პროტესტების ტალღა, რომელთა ერთ-ერთ მთავარ მოთხოვნას სამუშაო ადგილებზე უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფა წარმოადგენდა. ამასთან, ოფიციალური

მონაცემებით, 2011-2016 წლებში საწარმოო შემთხვევების შედეგად სამუშაო ადგილზე დაშავდა 776 და გარდაიცვალა 270 დასაქმებული.

საკითხის აქტუალობას ადასტურებს ის ფაქტიც, რომ 2018 წელს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო კანონი შრომის უსაფრთხოების შესახებ. ამ კანონის მიზანია იმ ძირითადი მოთხოვნებისა და პრევენციული ღონისძიებების ზოგადი პრინციპების განსაზღვრა, რომლებიც უკავშირდება სამუშაო ადგილზე შრომის უსაფრთხოების საკითხებს, არსებულ და მოსალოდნელ საფრთხეებს, უბედური შემთხვევებისა და პროფესიული დაავადებების თავიდან აცილებას, დასაქმებულთა სწავლებას, მათთვის ინფორმაციის მიწოდებასა და კონსულტაციის გაწევას და შრომის უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობის დაცვის საკითხებში დასაქმებულთა თანაბარ მონაწილეობას.

2018 წლის დასაწყისში კანონმდებლობაში შეტანილი ცვლილებების საფუძველზე, გამკაცრდა სანქციის ოდენობა ქ. თბილისში მშენებლობის უსაფრთხოების წესების დარღვევისთვის და პირი მსგავსი სამართალდარღვევისთვის 30000 ლარით ჯარიმდება, რაც დარღვევის პრევენციისთვის ეფექტური მექანიზმი აღმოჩნდა. სანქციების გამკაცრება პროპორციულად უნდა განხორციელდეს სხვა მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე, სადაც დარღვევისთვის სანქცია მხოლოდ 500 ლარს წარმოადგენს. ასევე უნდა მოხდეს სანქციების დიფერენცირება მშენებლობის ხასიათიდან გამომდინარე.

შრომის უსაფრთხოების შესახებ მიღებული კანონისა და გამკაცრებული რეგულაციების შედეგად, სამშენებლო სექტორში უსაფრთხოების ნორმების დაცვის კუთხით ვითარება შედარებით გაუმჯობესებულია. კომპანიების ნაწილმა დაიწყო ზრუნვა დასაქმებულის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაცვისათვის აუცილებელი პირობების უზრუნველყოფაზე. თუმცა, მიუხედავად ამისა დედაქალაქშიც ხშირად

ვხვდებით მშენებლობებს, სადაც კანონის მიერ მოთხოვნილი სტანდარტები ისევ დაუცველია. ამის შემჩნევა შეუიარაღებელი თვალითაც შეიძლება. სამწუხაროდ რეგიონებში, მშენებლობებზე ამ მხრივ არსებული მდგომარეობა უფრო მძიმეა.

კვლევის მიზნები. წარმოდგენილი კვლევის მიზანია შევისწავლოთ სამშენებლო სექტორში სახელმწიფოს მიერ გამოყენებული რეგულაციების, კერძოდ შრომის უსაფრთხოების წესების შემოღების გავლენა სამშენებლო კომპანიების ფინანსურ მდგომარეობაზე. ნაშრომის ძირითადი ამოცანებია:

- სამშენებლო სექტორის განვითარების ეტაპების შესწავლა;
- სამუშაო ადგილზე უსაფრთხო გარემოს შექმნის პროცესების ანალიზი;
- სახელმწიფოს მიერ მიღებული კანონის განხილვა უსაფრთხოების კუთხით;
- სამშენებლო კომპანიების მიერ გატარებული რეფორმების ანალიზი უსაფრთხო გარემოს შექმნისთვის;
- სამშენებლო კომპანიების ფინანსური ანალიზი გატარებული რეფორმების შემდეგ;
- შრომის უსაფრთხოების მაკონტროლებელი ორგანიზაციების ჩართულობა მიმდინარე პროცესებში;

კვლევისათვის გამოყენებული მეთოდები: რაოდენობრივი და თვისობრივი კვლევის პარალელურად გამოყენებული იქნება ქართველ და უცხოელ ავტორთა ნაშრომები. ოფიციალური ვებგვერდები და საკანონმდებლო აქტები. გამომდინარე იქიდან, რომ საკითხი დახვეწას საჭიროებს და ჯერ კიდევ განიცდის ცვლილებებს, ამომწურავად შესწავლა შეუძლებელია. რაოდენობრივი ანალიზისათვის გამოყენებულია სტატისტიკური და გრაფიკული მეთოდები, შედარებისა და პროგნოზირების მეთოდები დროითი

მწკრივების გამოყენებით. თვისობრივი ანალიზისათვის გამოყენებულია გრაფიკული მეთოდები და დამოუკიდებლობის არაპარამეტრული ტესტირების მეთოდები.

თავი 1. ლიტერატურის მიმოხილვა

1.1 მშენებლობის ფინანსური უზრუნველყოფის პრობლემები საქართველოში.

2014-2017 წლებში სამშენებლო სექტორი საქართველოს ეკონომიკის ყველაზე სწრაფად მზარდი დარგი იყო. იზრდებოდა, როგორც კერძო დანიშნულების მშენებლობების ფართობი, ისე სახელმწიფოს ინფრასტრუქტურული პროექტების ფარგლებში განხორციელებული სამშენებლო სამუშაოების მოცულობა.

2018 წლის ივლისში პარლამენტმა მიიღო საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს ავტორობით შემუშავებული „საქართველოს სივრცის დაგეგმარების, არქიტექტურული და სამშენებლო საქმიანობის კოდექსი, ახალ კოდექსს შემდეგი ძირითადი მიზნები აქვს:

1. სივრცის დაგეგმარებისა და ქალაქთმშენებლობითი გეგმების შემუშავებისა და დამტკიცებისათვის
2. ნათლად სტრუქტურირებული პროცედურის გათვალისწინება;
3. სპეციალური ზონალური შეთანხმებისა და ე.წ. „კოეფიციენტები ვაჭრობის“ დარეგულირება;
4. ქალაქთმშენებლობითი დოკუმენტაციის პროაქტიულად გამოქვეყნების საკანონმდებლო გარანტიები;
5. მიწის ექსპროპრიაციის გვერდით ახალი სამართლებრივი ინსტიტუტის - მიწის ნაკვეთების მონაცვლეობის გაჩენა;
6. ჩვეულებრივი სამშენებლო საქმიანობის გამოყოფილი მომეტებული ტექნიკური საფრთხის შემცველი მშენებლობისაგან;

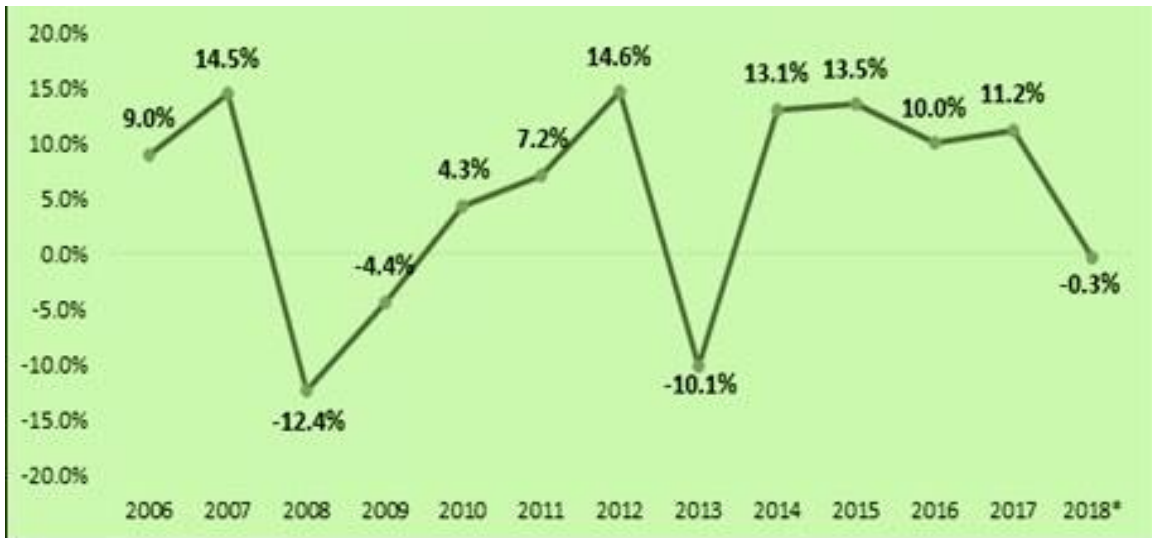
7. შენობა-ნაგებობის კონსტრუქციულ მდგრადობასთან, საიმედოობასთან, სიმტკიცესთან, სეისმომედეგობასთან, ცეცხლმედეგობასთან, ენერგოეფექტიანობასთან და ხმაურისაგან
8. დაცვასთან დაკავშირებით ძირითადი მოთხოვნების დადგენა;
9. ადამიანის ჯანმრთელობისა და სიცოცხლისათვის უსაფრთხო ქალაქთმშენებლობის უზრუნველყოფა, სამშენებლო საქმიანობის საუკეთესო პრაქტიკის დამკვიდრება და მშენებლობის ხარისხის ამაღლება;
10. მშენებლობის ნებართვის მიღებასთან დაკავშირებული ადმინისტრაციული წარმოების გამარტივებისა და სამშენებლო ზედამხედველობის ეფექტიანობის ამაღლების გზით სტაბილური საინვესტიციო გარემოს უზრუნველყოფა.

სამშენებლო ნებართვების საკითხი „მსოფლიო ბანკის“ ბიზნესის კეთების ინდექსის ერთ-ერთი შემადგენელი ნაწილია. ინდექსი, ერთი მხრივ, ყურადღებას ამახვილებს მშენებლობის ნებართვების გაცემის პროცედურებზე, დროსა და ღირებულებაზე, მეორე მხრივ კი, მშენებლობის ხარისხის კონტროლზე. ამ კრიტერიუმების მიხედვით 2018 წლის ინდექსით საქართველო მსოფლიოში 27-ე ადგილზეა. მსოფლიო ბანკს ყველა ქვეყანაში დაკვირვების ობიექტად სასაწყობო შენობის აშენება აქვს შერჩეული. 27-ე ადგილი განპირობებულია იმით, რომ მშენებლობის ნებართვის აღებას სჭირდება:

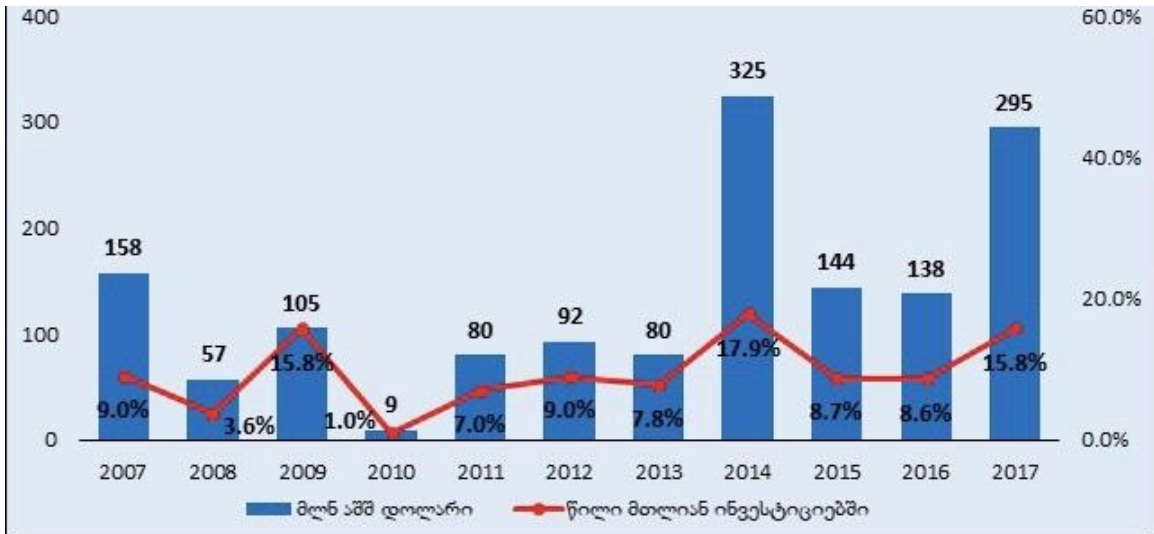
- 11 პროცედურა (საუკეთესო მაჩვენებელი დანიას აქვს - 7 პროცედურა);
- 63 დღე (საუკეთესო მაჩვენებელი სამხრეთ კორეას აქვს - 28 დღე);
- მშენებლობის ღირებულების 0.3% (საუკეთესო მაჩვენებელი სლოვაკეთს, მონღოლეთსა და ტაილანდს აქვს - 0.1%);

• და მშენებლობის ხარისხის კონტროლის ინდექსში 15-დან 7 ქულა გვაქვს (მაქსიმალური 15 ქულა არაბთა გაერთიანებულ საემიროებს, ახალ ზელანდიას და ლუქსემბურგს აქვს).

აღნიშნულმა კანონპროექტმა გამოიწვია ნებართვების გაცემის გართულება, რაც თავის მხრივ აისახა ქვეყნის ბიუჯეტზე 2014-2017 წლებში საქართველოს ეკონომიკა საშუალოდ წლიურად 3.8%-ით იზრდებოდა, როცა ამავე პერიოდში მშენებლობის სექტორის საშუალო წლიური ზრდა თითქმის 3-ჯერ უფრო მეტი, 12% იყო. მშენებლობის სექტორი მნიშვნელოვნად (10.1%-ით) შემცირდა 2013 წელს, რაც გამოწვეული იყო სახელმწიფოს მიერ ინფრასტრუქტურული პროექტების დაფინანსების შემცირებით. დაფინანსების შემცირება ხელისუფლების ცვლილებამ განაპირობა, რადგან წინა ხელისუფლების მიერ დაწყებული პროექტების ნაწილი ახალმა ხელისუფლებამ შეაჩერა. 2013 წლის შემდეგ, მშენებლობის სექტორში კლება 2018 წლის პირველი ნახევარში დაფიქსირდა -0.3% - ით. აღნიშნული კლება ძირითადად კ2 კოეფიციენტების გაზრდის ნებართვების შემცირებამ განაპირობა. (<https://www.geostat.ge/>)

მშენებლობის სექტორის ზრდას ხელს უწყობდა ამ სექტორში მოზიდული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციებიც. აღნიშნულ სექტორში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები მნიშვნელოვნად 2014-2017 წლებში გაიზარდა, წელიწადში საშუალოდ 225 მილიონი აშშ დოლარის ინვესტიცია შემოდიოდა. გაიზარდა მშენებლობაში განხორციელებული ინვესტიციების წილი მთლიან ინვესტიციებში, 2014-2017 წლებში მთლიანი ინვესტიციების საშუალოდ 13%-მდე იყო. 2017 წელს ინვესტიციების მოცულობით მშენებლობა მხოლოდ ტრანსპორტის (488 მილიონი აშშ დოლარი) და საფინანსო საქმიანობის (304 მილიონი აშშ დოლარი) სექტორებს ჩამორჩა. (<https://www.geostat.ge/>), მაგრამ მშენებლობის ნებართვის გამკაცრებამ მისი შემცირება გამოიწვია.

საყურადღებოა, ეროვნული ბანკის მიერ დაწესებული რეგულაციები, რომლის მიხედვითაც კომერციულ ბანკებს კლიენტის გადახდისუნარიანობის, მისი შემოსავლებისა და ხარჯების დეტალური ანალიზის გარეშე, სესხის გაცემა ეკრძალებათ, რაც სამშენებლო კომპანიების გაყიდვებზე უკვე ნეგატიურად აისახა. ბინების გაყიდვები მინიმუმ 5-10%-ით შემცირდა რის გამოც უკვე დაწყებულ მშენებლობებზე, ზოგიერთ კომპანიას ფასების დაწევა მოუწიათ, რათა თვითღირებულება მაინც ამოიღოს. ხოლო, შემდგომ, ახალ პროექტებში ბინები კიდევ უფრო გაძვირდება.

1.2 შრომის უსაფრთხოება და ფინანსური ანალიზი

სამუშაო ადგილზე უსაფრთხო სამუშაო გარემოს შექმნა, საქართველოში წლების მანძილზე უდიდეს გამოწვევად რჩება. შრომის უსაფრთხოების უფლების დარღვევის სიმწვავეს ნათლად წარმოაჩენს ბოლო წლების მანძილზე დასაქმებულთა გაფიცვების და პროტესტების ტალღა, რომელთა ერთ-ერთ მთავარ მოთხოვნას სამუშაო ადგილებზე უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფა წარმოადგენდა. ამასთან, ოფიციალური მონაცემებით, 2011-2016 წლებში საწარმოო შემთხვევების შედეგად სამუშაო ადგილზე დაშავდა 776 და გარდაიცვალა 270 დასაქმებული.

2014-2016 წლების საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების დღის წესრიგის მიხედვით საქართველომ აიღო ვალდებულება შეექმნა შრომის ინსპექტირების ისეთი მექანიზმი და ინსტიტუტი, რომელსაც სამუშაო პირობების შესამოწმებლად ადეკვატური პოტენციალი ექნებოდა და შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის სტანდარტებს დააკმაყოფილებდა. მოცემული საკითხი ასევე განსაზღვრულია საქართველო-ევროკავშირის შორის გაფორმებული ასოცირების ხელშეკრულების 13-ე და 14-ე თავებში.

<https://emc.org.ge/ka/products/shromis-usaftrkhoebis-mimdinare-reformis-naklovanebebi>

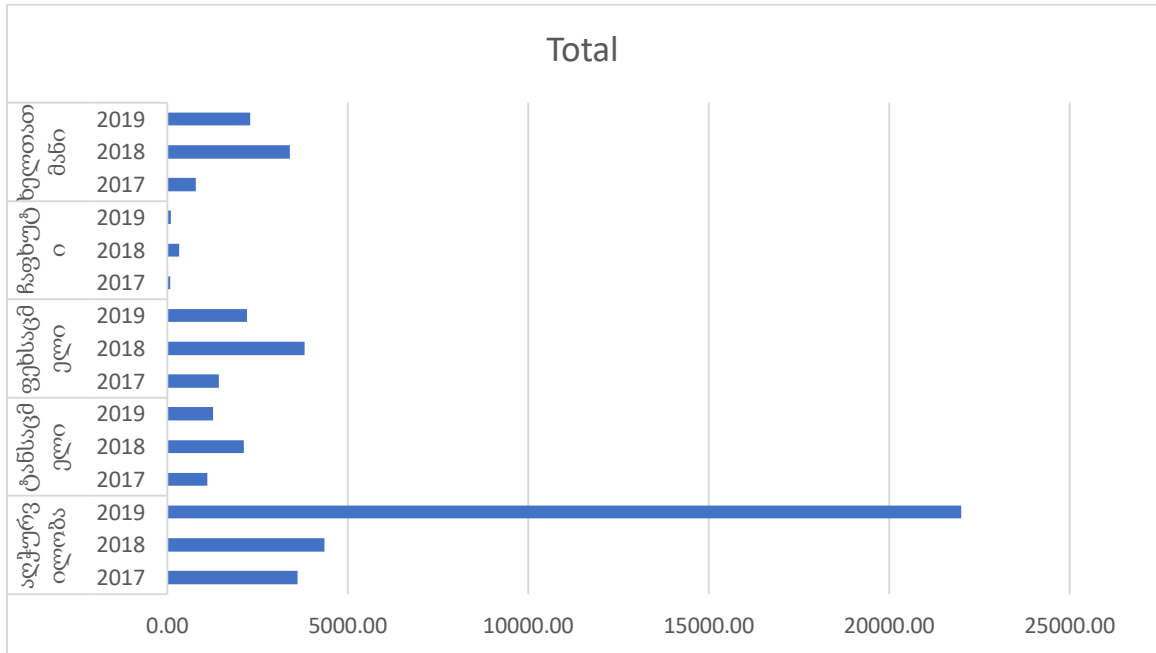
2018 წელს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო კანონი შრომის უსაფრთხოების შესახებ. სამშენებლო კოდექსში განხორციელებული ცვლილებების შედეგად გამკაცრდა უსაფრთხოების ზომები რის შედეგადაც სავალდებულო გახდა სამშენებლო ობიექტზე მომუშავე პირების სპეც ტანსაცმლით აღჭურვა და უბედური შემთხვევისაგან დაზღვევა და სხვა

ლონისძიებები. კანონში ასევე გაწერილია ჯარიმები დაუმორჩილებლობის შემთხვევებისათვის, რაც 30 000 ლარიდან 50 000 ლარამდე მერყეობს. (ზემოაღნიშნული ჯარიმები და სხვა ფინანსური ინფორმაცია აღებულია ნაშრომის წერის პერიოდისათვის და არ გამორიცხავს ცვლილებებს).

როგორც ექსპერტების ნაწილი ვარაუდობდა უსაფრთხოების ახალმა სტანდარტებმა გამოიწვია მშენებლობის თვითღირებულების საშუალოდ 2%-ით ზრდა. აღნიშნული გამოწვეული არის, როგორც უსაფრთხოების ინვენტარის შექმნით ასევე თანამშრომლების სადაზღვევო ხარჯების გაზრდით. 2019 წლის სექტემბრიდან სამშენებლო კომპანიებს დაევალებათ ნებისმიერი ახალი შენობის აშენების დროს პროექტში გათვალისწინებული იქნას სახანძრო უსაფრთხოება, რაც თავის მხრივ გამოიწვევს მშენებლობის კიდევ უფრო გაძვირებას მაგალითად: თუ დღეს კვადრატული მეტრის ფასი 550\$ -ია ექსპერტების ვარაუდით ეს ციფრი გაიზრდება და კვადრატული მეტრის საწყისი ფასი დაახლოებით 650\$ იქნება, რაც დაახლოებით მიმდინარე ღირებულების 18%-ია.

წარმოგიდგენთ ერთ-ერთი სამშენებლო კომპანიის მაგალითს თუ როგორ გაიზარდა ფინანსური ხარჯები კანონის შემოღებასთან ერთად, სპეც ტანსაცმლით თამანშრომლების აღჭურვა წარმოდგენილია ცხრილის სახით, რაც საერთო სამშენებლო ხარჯის 1%-ია . (იხ. ცხრილი 1)

ცხრილი #1. სპეც ტანსაცმლით თანამშრომლების აღჭურვა

Row Labels	Sum of Digit
აღჭურვილობა	29955.08
2017	3604.24
2018	4347.46
2019	22003.39
ტანსაცმელი	4494.15
2017	1113.05
2018	2113.77
2019	1267.33
ფეხსაცმელი	7444.07
2017	1419.49
2018	3811.02
2019	2213.56

ჩაფხუტი	508.47
2017	76.27
2018	330.51
2019	101.69
ხელთათმანი	6466.93
2017	786.17
2018	3387.54
2019	2293.22
Grand Total	48868.71

ახალი სამშენებლო კოდექსის მიხედვით სავალდებულო გახდა თანამშრომლების დაზღვევა უბედური შემთხვევის დაზღვევით. სხვადასხვა სადაზრვევო კომპანია სხვადასხვა ფასსა და ანაზღაურების სისტემას სთავაზობს სამშენებლო კომპანიებს. სადაზრვევო ფასი საშუალოდ 2.00 ლ-დან 5 ლ-მდე მერყეობს და სავალდებულოა ობიექტზე მომუშავე ყველა ადამიანისათვის. უბედური შემთხვევის დადგომის შემთხვევაში ფასთან პროპორციულია ასანაზღაურებელი ლიმიტი რაც მერყეობს 3000-12000 ლარამდე რაც 1%-ია საერთო სამშენებლო ხარჯის.

სამშენებლო კომპანიების მიერ მიწოდებული ინფორმაციის საფუძველზე ინფრასტრუქტურის მშენებლათა ასოციაცია აწარმოებს მოლაპარაკებებს ეკონომიკის სამინისტროსა და სხვა ორგანოებთან რათა ტენდერის შემთხვევაში გათვალისწინებული იქნეს შრომის უსაფრთხოებისათვის გარკვეული თანხა ვინაიდან, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ და ცხრილი გვიჩვენებს, აღნიშნული ხარჯების ზრდა მოქმედებს სამშენებლო კომპანიის ფინანსებზე.

1.3 რეფორმები სამშენებლო კომპანიებში

შრომის უსაფრთხოების პრობლემატიკის უფრო თვალსაჩინოდ წარმოჩენისა და განხილვის მიზნით, ჩვენ მივმართეთ საქართველოში არსებულ სამშენებლო კომპანიებს და გამოვიკვლიეთ მათ მიერ გადადგმული ნაბიჯები ამ სფეროში. უნდა აღინიშნოს რომ შრომის უსაფრთხოების დასაცავად დამსაქმებლის მზაობა გაცილებით დიდია ვიდრე დასაქმებულის. გამოკითხული 10 სამშენებლო კომპანიიდან 6 აქვს შრომის უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვის დეპარტამენტი, რომელიც შედგება 3-10 თანამშრომლისგან, ხოლო 4 კომპანიას ჰყავს შრომის უსაფრთხოების მენეჯერი (როგორც აღნიშნავენ, მასშტაბურობიდან გამომდინარე საჭიროებენ მხოლოდ 1 ან 2 მენეჯერის ყოლას). გამოკითხული კომპანიების უდიდეს ნაწილი შრომის უსაფრთხოების დასაცავად და უბედური შემთხვევის თავიდან ასაცილებლად მიმართავს შემდეგი სახის ღონისძიებებს:

რისკების შეფასება - კომპანიის მენეჯმენტი ახორციელებს კონკრეტული საქმიანობისათვის სპეციფიკურ შეფასებას, ტექნიკური აღჭურვილობის აუდიტს, პოტენციური საფრთხეების შესახებ ინფორმაციის მოგროვებას, რისკების ანალიზს, ყველა რისკების სათანადო კონტროლის მექანიზმების დადგენასა და სამუშაოს განმახორციელებელი თანამშრომლებისათვის მიწოდებას (იხ ცხრილი 1). რისკის შეფასების პროცესი გახდება გადაწყვეტილების მიღების საფუძველი სამუშაოს დაგეგმარებისა და განხორციელების მხრივ. საჭიროების შემთხვევაში განისაზღვრება ის ასპექტები, რომლებიც გაუმჯობესებას საჭიროებს. კომპანიის

ხელმძღვანელობა რეგულარულად აფასებს საფრთხეებსა და რისკებს, ახორციელებს შრომის უსაფრთხოების გეგმით გათვალისწინებულ მუდმივ მონიტორინგსა და კონტროლს, ადგენს რისკის მატრიცას (იხ ცხრილი 2).

ცხრილი # 1 პოტენციური საფრთხეების შესახებ ინფორმაციის მოგროვება

ობიექტის დასახელება	
ობიექტის მისამართი	
დოკუმენტის დამტკიცების თარიღი	
დოკუმენტის მოდიფიკაციის/ცვლილების თარიღი	
პასუხისმგებელი პირები	დირექტორი - შრომის უსაფრთხოების მენეჯერი - საამქროს/ობიექტის უფროსი -

აქტივობა/პროცესი/სამუშაოს სახეობა	ვინ იმყოფება რისკის ქვეშ
-----------------------------------	--------------------------

რისკების შეფასების პრინციპები, მეთოდოლოგია, კონტროლის მექანიზმების იერარქია						
სცენარი/პროცედურა	საფრთხეები	პოტენციური ზიანი	რისკების კონტროლის არსებული ზომები	რისკის დონე	რისკების კონტროლის დამატები	რისკის დონე დამ. კონტ. შემთხვევაში

					თ გასატ არებე ლი ზომე ბი	
--	--	--	--	--	---	--

ცხრილი # 2

რისკის მატრიცა

			პოტენციური შედეგები				
			უმნიშვნელო დაზიანებები ან დისკომფორტი. არასამედიცინო ჩვენებები	დაზიანება, რომელიც საჭიროებს მკურნალობას	დაზიანება, რომელიც საჭიროებს ჰოსპიტალიზაციას	დაზიანება/ტრავმა, რომელიც პერმანენტულად ჯარესდება	ფატალური შემთხვევა
			უმნიშვნელო	ნაკლებად მნიშვნელოვანი	ზომიერი	მნიშვნელოვანი	მძიმე
ალბათობა	მოსალოდნელია, რომ ნორმალურ სიტუაციაში რეგულარულად მოხდეს	დიდი ალბათობა	საშუალო	მაღალი	ძალიან მაღალი	ძალიან მაღალი	ძალიან მაღალი
	მოსალოდნელია, რომ ზოგჯერ მოხდეს	საგარაუდო	საშუალო	მაღალი	მაღალი	ძალიან მაღალი	ძალიან მაღალი
	შეიძლება მოხდეს იშვიათად	შესაძლებელი	დაბალი	საშუალო	მაღალი	მაღალი	ძალიან მაღალი
	საგარაუდოდ არ მოხდება გაოკვეული დროის მანძილზე	ნაკლებად საგარაუდო	დაბალი	დაბალი	საშუალო	საშუალო	მაღალი
	შესაძლოა ოდესმე მოხდეს, მაგრამ დიდი ალბათობით არასდროს მოხდება	იშვიათი	დაბალი	დაბალი	დაბალი	დაბალი	საშუალო

რისკების შეფასება, არის სამუშაო ადგილას სხვადასხვა გარემოებებიდან წარმოქმნილი ან საფრთხეებით განპირობებული რისკების აღმოჩენის და შემდგომ შემცირების, გაკონტროლების ან აღმოფხვრის პროცესი, მომუშავეების ჯანმრთელობის და უსაფრთხოების დაცვის მიზნით. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ეს არის დეტალური გამოკვლევა იმისა საკმარისი

ზომები არის თუ არა მიღებული საიმისოდ რომ დაცული იყოს მომუშავე პერსონალი სამუშაო ადგილას დაზიანებებისგან, თუ საჭიროა დამატებითი ზომები. ძირითადი მიზანი რისკების შეფასების არის დარწმუნება იმაში რომ არავინ ზიანდება სამუშაოს შესრულების დროს თავის სამუშაო ადგილას.

ჩვენ შეგვიძლია განვსაზღვროთ რისკების შეფასების 3 ძირითადი მიზეზი:

- ადამიანების დაზიანებები - არის რისკების შეფასების ყველაზე პრიორიტეტული მიზეზი
- კანონიერი მოთხოვნები - ყველა დამქირავებელი ვალდებულია შეუქმნას თავის მომუშავეებს უსაფრთხო სამუშაო პირობები, რათა თავი აარიდოს შემდგომში სხვადასხვა სახის ჯარიმებს და თუნდაც სისხლის სამართლის საქმის აღძვრას
- ეკონომიკური ფაქტორები - დამქირავებელი ყოველთვის ეცდება შეამციროს ამა თუ იმ უბედურ შემთხვევასთან დაკავშირებული ხარჯები, რომლებიც გამოიხატება არა მხოლოდ პირდაპირ ხარჯებში როგორცაა კომპანიის საკუთრების დაზიანება და დაზარალებულთათვის სხვადასხვა სახის კომპენსაციების გადახდა, არამედ არა პირდაპირი ზარალის თავიდან აცილების მიზნით როგორცაა რეპუტაციის შელახვა, შეკვეთების ნაკლებობა და ა.შ.

უბედური შემთხვევების ძირითადი მიზეზების მაგალითები:

- ფეხის მოცურება/წამოკვრა/ვარდნა
- სიმალიდან ჩამოვარდნა
- ჩამოვარდნილი საგნები
- სხვადასხვა საგნებთან შეჯახება
- მოყოლა/მოჭყლეტვა საგნებს შორის ან ქვეშ
- ხელით მუშაობა/აწევა/გადატანა
- მძიმე ტექნიკასთან / იარაღებთან მუშაობა

- ელექტროობა
- სატრანსპორტო საშუალებები
- ქიმიკატებთან მუშაობა
- ხანძარი და აფეთქება
- ბიოლოგიური
- ფიზიკური
- ფსიქოლოგიური

კომპანიის მენეჯმენტი ახორციელებს კონკრეტული საქმიანობისთვის სპეციფიკურ შეფასებას, ტექნიკური აღჭურვილობის აუდიტს, პოტენციური საფრთხეების შესახებ ინფორმაციის მოგროვებას, რისკების ანალიზს, ყველა რისკების სათანადო კონტროლის მექანიზმების დადგენასა და სამუშაოს განმახორციელებელი თანამშრომლებისთვის მიწოდებას.

რისკის შეფასების პროცესი ხდება გადაწყვეტილებების მიღების საფუძველი სამუშაოს დაგეგმარებისა და განხორციელების მხრივ. საჭიროების შემთხვევაში განისაზღვრება ის ასპექტები, რომლებიც გაუმჯობესებას საჭიროებს.

კომპანიის ხელმძღვანელობა რეგულარულად აფასებს საფრთხეებსა და რისკებს, ახორციელებს შრომის უსაფრთხოების გეგმით გათვალისწინებულ მუდმივ მონიტორინგსა და კონტროლს.

რისკების შეფასების 5 ძირითადი ნაბიჯი

1. საფრთხეების აღმოჩენა. ამ ნაბიჯის მიზანია ყველა არსებული საფრთხეების აღმოჩენა და არსებულებისგან ყველაზე მნიშვნელოვნების გამოყოფა.

2. განსაზღვრა თუ ვინ შეიძლება დაზიანდეს. ეს შეიძლება იყონ როგორც ხალხი უშუალოდ ჩართულები სამუშაო პროცესში, აგრეთვე დანარჩენი პერსონალი ვისაც შესაძლებელია ავნოს უბედურმა შემთხვევამ.

3. საფრთხეებთან არსებული რისკების განსაზღვრა და კონტროლის საკმარისობის შეფასება თუ საჭიროების შემთხვევაში დამატებითი ზომების შემუშავება და მიღება.

4. აღმოჩენილი საფრთხეების მონიტორინგი.

5. პერიოდულად არსებული ფორმის გადახედვა და ცვლილებების შეტანა საჭიროების შემთხვევაში.

ალბათობის დაყოფა შესაძლებელია 5 ძირითად დონეზე:

1. მაღალი ალბათობა - ხშირად ჩნდება ამა თუ იმ საქმიანობის დროს

2. სავარაუდო - მოსალოდნელია იჩინოს თავი და შესაძლებელია იჩინა თავი რამოდენიმეჯერ

3. შესაძლო - თავს იჩენს ხანდახან

4. შორეული - ნაკლებად სავარაუდო, შესაძლებელი იყო გათვალისწინება

5. წარმოუდგენელი - ალბათობა მიახლოებით ნულის ტოლია

რისკების შეფასების მატრიცა კომპანიას ეხმარება განსაზღვროს პრიორიტეტული კონტროლის ზომების შემუშავება. მატრიცაში მოცემული ერთიანით (1) აღნიშნული გრაფები იქნება ყოველთვის პრიორიტეტული რადგან ალბათობა და მოსალოდნელი სიმძიმე არის მაღალი. მათ მოყვება ორიანით და სამიანით (2,3) აღნიშნული გრაფები, სადაც ალბათობა და მოსალოდნელი სიმძიმე კლებულობს. დარჩენილი ცარიელი გრაფები (მაგალითად სადაც ალბათობა და მოსალოდნელი სიმძიმე არის შორეული) გულისხმობს რომ რისკის დონე არის მისაღები და შესაძლებელია ეგეთ პირობებში სამუშაოების ჩატარება. მატრიცა არის რისკების დახარისხების ზოგადი ხასიათის საშუალება, რომლის მეშვეობით გამოვლინდება იმ საფრთხეები რომლებიც წარმოადგენენ მაღალ რისკებს ალბათობიდან და შედეგებიდან გამომდინარე. არსებული საფრთხეებიდან გამომდინარე კომპანიას შეუძლია გააკეთოს სუბიექტური შეფასება დაზიანების

ალბათობის და სიმძიმის შესახებ. რამდენად ეფექტური იქნება ეს, დამოკიდებულია შემფასებლის შეფასების ხარისხზე და სრულიად შესაძლებელია რომ სახვადასხვა შემფასებელმა გამოიტანოს სხვადასხვა დასკვნები ერთი და იგივე სიტუაციისათვის.

შრომის უსაფრთხოების პოლიტიკის შემუშავება - კომპანიას საქმიანობის განხორციელებისას, პრიორიტეტად აქვს დასახული შრომის უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობისა დაცვის საკითხები. კომპანიის ხელმძღვანელობა აცნობიერებს შრომის უსაფრთხოების კუთხით კომპანიის პასუხისმგებლობას და სათანადოდ უზრუნველყოფს დასაქმებულთა შრომისა და ჯანმრთელობის დაცვას, ადასტურებს თავის ვალდებულებას დაიცვას, როგორც საქართველოს შრომის უსაფრთხოების კანონმდებლობა, ასევე საერთაშორისოდ აღიარებული უსაფრთხოების სტანდარტები. კომპანიის მენეჯმენტი მიისწრაფის მიმდინარე სამუშაო პროცესებისა და უსაფრთხო სამუშაო გარემოს გაუმჯობესებისკენ.

სამუშაო სივრცეში შრომის უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად კომპანიის მენეჯმენტი:

- ზრუნავს, რომ საფრთხის არსებობისას დასაქმებულისა და სამუშაო სივრცეში მყოფი სხვა პირის უსაფრთხოებასა და ჯანმრთელობას ზიანი არ მიადგეს.
- უზრუნველყოფს, რომ ფიზიკურმა, ქიმიურმა და ბიოლოგიურმა საფრთხის შემცველმა ფაქტორებმა დასაქმებულისა და სამუშაო სივრცეში მყოფი სხვა პირის უსაფრთხოებასა და ჯანმრთელობას საშიშროება არ შეუქმნას.
- დასაქმებულებს აცნობს შრომის უსაფრთხოებასთან, საფრთხეებთან და რისკებთან დაკავშირებული ინფორმაციებს და ახორციელებს მათ ინსტრუქტაჟს.

- კანონმდებლობით დადგენილი წესით აღრიცხავს სამუშაო სივრცეში უბედურ შემთხვევებს, პროფესიული დაავადებების შემთხვევებს.
- რეგულარულად ამოწმებს ტექნიკური აღჭურვილობის უსაფრთხოების მდგომარეობას.
- დასაქმებულთა ჯანმრთელობისთვის ზიანის მიყენების რისკის შესამცირებლად ან აღმოსაფხვრელად ახორციელებს პრევენციულ ღონისძიებებს, აფასებს რისკებს, ზრუნავს საფრთხის შემცველი ფაქტორების შემცირებასა და აღმოფხვრაზე.

გამოკითხული კომპანიების უმრავლესობას დოკუმენტურად გაწერილი და შემუშავებული აქვთ შრომის უსაფრთხოების პოლიტიკა სადაც დეტალურადაა გაწერილი ყველა ის ღონისძიება რომელიც აუცილებლადაა ჩასატარებელი უსაფრთხო სამუშაო გარემოს შესაქმნელად. შრომის უსაფრთხოების პოლიტიკაში გაწერილია შემდეგი აუცილებელი გარემოებები:

1. ვარდნის პრევენცია
2. ლოჯისტიკა
3. მიწის და სამშენებლო სამუშაოები
4. აწევა და თოკით (ბაგირით) აწევა
5. ელექტრო უსაფრთხოება
6. ჯანმრთელობა, დამცავი აღჭურვილობა და კეთილდღეობა
7. ხანძარი და საგანგებო სიტუაციები
8. გარემოს უსაფრთხოება

ვარდნის პრევენცია

1. სიმაღლეზე სამუშაო მაქსიმალურად უნდა იქნას თავიდან აცილებული. იქ, სადაც სიმაღლეზე მუშაობა გარდაუვალია, უნდა იქნას

დამონტაჟებული ფიზიკური ბარიერები ადამიანების ან მასალების ვარდნის პრევენციისთვის.

2. თუ სიმაღლეზე მუშაობა აუცილებელია და შეუძლებელია ფიზიკური ბარიერების მონტაჟი ან სამუშაო უნდა შესრულდეს ფიზიკური ბარიერის გარეთ, უნდა იქნას გამოყენებული სხეულის აღჭურვილობა (იხილეთ სურ 1) ვარდნის თავიდან ასაცილებლად. უსაფრთხოების აღკაზმულობა უნდა იქნას მიმაგრებული შესაბამის ანკერზე, რომელიც საკმარის ვარდანაგამძლე დაცვას იძლევა ვარდნის შესაჩერებლად. ყველა ხსენებული კომპონენტი უნდა იყოს გამართული და სათანადოდ შემოწმებული. (დამხმარე სახელმძღვანელო სიმაღლეზე მუშაობისას,სს-„თელასი“ თბილისი 2007)

პერიმეტრის დაცვა

1. ნებისმიერი მშენებლობისა თუ დემონტაჟის სამუშაოების წარმოებისას იქ, სადაც არის ალბათობა ადამიანების ან მასალების ვარდნისა, პერიმეტრი უნდა იყოს ეფექტურად დაცული საკმარისი სიმაღლისა და სიმტკიცის ფიზიკური ბარიერებით, რათა თავიდან იქნას აცილებული ადამიანების ან მასალების ვარდნა. ასეთი შეიძლება იყოს: ხარაჩოები, დამცავი გისოსები, კაბელისა და ბადის სისტემები და ა.შ. გამოყენებული დაცვის საშუალებები უნდა იყოს დასახული მიზნის ადექვატური .
2. იმ ადგილებში, სადაც სამუშაოები ტარდება დამცავი პერიმეტრის გარეთ, რამაც შეიძლება გამოიწვიოს მასალების ვარდნა, მოთხოვნები უნდა შეესაბამებოდეს ამ თავის 1.9 პუნქტს.

დაშვების სისტემები

1. საერთო სამუშაო პერიმეტრზე ან სართულებზე დაშვება უნდა იყოს უზრუნველყოფილი მუდმივი კონსტრუქციებით, იქ, სადაც ამის საშუალება არ არის, მოწყობილი უნდა იქნას დროებითი კიბეები, შესაბამისი სიგანითა

და მოაჯირებით. ნებისმიერი დროებითი კონსტრუქცია უნდა იყოს კონსტრუქციულად მყარი და კონკრეტული მიზნისთვის შექმნილი.

2. ყველა მექანიკური მისადგომი სისტემებით სარგებლობისას (მაგალითად კალათები და პლატფორმები), რომელიც გამოიყენება სიმაღლეზე სამუშაოებისთვის მიღებული უნდა იყოს ეფექტური ზომები. ასეთი ტიპის სამუშაოებისას დაცული უნდა იქნეს ამ წესის მე-4 თავით გათვალისწინებული მოთხოვნები. სამუშაოების წარმოებისას შემაკავებელი აღჭურვილობები უნდა იყოს მორგებული და ჩაცმული იმ პირების მიერ, ვინც აწარმოებს ხსენებული ტიპის სამუშაოებს.
3. დაკიდული მისადგომი მოწყობილობები (მაგ.: აეროდინამიკური ამწეები, გონდოლები და დაკიდული კალათები) გამოყენებულ უნდა იქნას მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც უფრო უსაფრთხო მისადგომი საშუალებები არაპრაქტიკულია. ყველა პირი, რომელიც მუშაობს ასეთი ტიპის მოწყობილობებზე, უნდა აღიჭურვოს შესაბამისი ვარდნის საწინააღმდეგო აღკაზმულობით, რათა მოწყობილობის ნებისმიერი ხარვეზის და გაუმართაობის შემთხვევაში დაცული იყოს.
4. ყველა პირი რომელიც იყენებს ანმაზე ამსვლელს, დაკიდულ ამწეებს, ხარაჩოებს და შენობის შენახვისათვის საჭირო მოწყობილობებს, უნდა აღიჭურვოს გადმოვარდნის საწინააღმდეგო აღკაზმულობით და ღვედებით.

მეტალის კონსტრუქციის აღმართვა

1. მეტალის კონსტრუქციის ნაწილები უსაფრთხოდ უნდა იქნას აწეული, ამ წესის მე-4 თავის მოთხოვნების დაცვით. დანიშნულების ადგილამდე აწევისას, ისინი გადმოღებული უნდა იქნეს ამწე საშუალებებიდან. მუშებს უნდა ეცვათ შესაბამისი უსაფრთხოების აღჭურვილობა.
2. მეტალის პლატფორმის სამუშაოებისთვის უნდა დამონტაჟდეს, ვარდნის საწინააღმდეგო სათანადო ბადე და დამცავი მოაჯირები. სიმაღლეზე

მუშაობის თავიდან ასაცილებლად, პერიმეტრის დამცავი მოაჯირები უნდა მოერგოს კოჭებს მიწის დონეზე და შემდეგ მოხდეს მათი აწევა. ვარდნის საპრევენციო ბადე ყოველთვის უნდა იყოს სამუშაო ადგილის ერთი უბნით წინ.

3. როდესაც მუშას უწევს მუშაობა კონსტრუქციასთან უშუალო შემხებლობაში, ის აუცილებლად უნდა იყოს აღკაზმული ვარდნის საწინააღმდეგო ჟილეტით და Y ფორმის ენერჯის შთანთქმელი ვარდნის საწინააღმდეგო ქამრით. ქამრები კონსტრუქციაზე უნდა იყოს დამაგრებული ორივე სამაგრით.
4. მეტალის ხარაჩოს აწევისას სამუშაოები უნდა შეესაბამებოდეს „მშენებლობის ფიზიკურ SMR 1.9 მასალის ვარდნა“. ([Occupational Safety and Health Administration. Protecting Roofing Workers](#))

ბეტონის ყალიბის მოწყობა

1. ბეტონის ყალიბებისათვის საჭირო მასალის აწევა უნდა განხორციელდეს ამ წესის მე-4 თავის მოთხოვნების დაცვით.
2. სიმაღლეზე სამუშაოები უნდა გამოირიცხოს, სადაც ამის საშუალება არსებობს. კედლის და სვეტის ყალიბი, არმატურის ბადე და შატერები უნდა დამზადდეს მიწის დონეზე და შემდეგ იქნას ატანილი დანიშნულების ადგილამდე. თუ მოცემული ხერხი არ არის პრაქტიკული, გამოყენებულ უნდა იქნას შესაბამისი სამუშაო პლათფორმა ყალიბის სამუშაოებისთვის, რომელსაც უნდა გააჩნდეს ნაპირის დამცავები.
3. ბეტონის ფილის ყალიბის აწყობა უნდა წარმოებდეს ქვემოდან ზევით მიმართულებით, დგარების გამოყენებით.
4. ბეტონის ბირთვი/ხიდის ესტაკადა/ყალიბის სამუშაოები უნდა იქნას ისე დაგეგმილი, რომ უზრუნველყოს მისი სრულად „შეფუთვა“ მასალის ვარდნის თავიდან ასაცილებლად. ყველა მუშა პლათფორმა სრულად უნდა იქნას დალუქული ჰორიზონტალურად, რათა თავიდან იქნას აცილებული

საგნების ვარდნა, გარდა ღიობისა არმატურის მოთავსებისთვის ზედა დონეზე.

5. სამუშაო არ უნდა შესრულდეს ფილაზე ღია ნაპირებით. ნაპირის დაცვის სისტემები უნდა იქნას დამონტაჟებული.
6. ყველა ბეტონის ყალიბის ჩარჩოს აწვევის სამუშაოები უნდა შესრულდეს „მშენებლობის ფიზიკური SMR 1.9 მასალის ვარდნის“ მოთხოვნების შესაბამისად (**Occupational Safety and Health Administration. Protecting Roofing Workers**)

ორმოები, ღრმულები და შახტები

1. ეფექტური ზომები უნდა იქნას მიღებული ორმოებში, ღრმულებში და შახტებში ადამიანებისა და მასალების ვარდნის თავიდან ასაცილებლად.
2. ყველა ლიფტის შახტა უნდა იქნას აშენებული ისე, რომ დაცული იყოს ორივე მხარე, ის რომელიც სამშენებლო სამუშაოებს აწარმოებს და ის, რომელიც ლიფტს ამონტაჟებს. უსაფრთხო სამუშაო პლათფორმა უნდა იქნას გამოყენებული ყველასთვის, ვინც ლიფტის შახტაში მუშაობს.
3. ლიფტის შახტებში შემავალი ღიობები სრულად უნდა იქნას დაცული, შესაბამისი ბარიერებით, რომელიც შეზღუდავს ადამიანებისა და მასალების ვარდნას შახტაში.
4. ორმოებს და ღრმულებს უნდა ჰქონდეთ გადაკრული ბადეები მშენებლობის განმავლობაში ან დაცულნი იქნენ დამცავი მოაჯირებით ან/და სახურავებით.
5. ორმოებში, ღრმულებში და შახტებში დამცავი საშუალებები მხოლოდ მაშინ უნდა იქნეს მოხსნილი, როდესაც სამუშაო სრულდება მათ შიგნით. თუმცა, ასეთი ღიობების ირგლივ დამონტაჟებული უნდა იქნას სხვა დამცავი ბარიერები ჩავარდნის აღსაკვეთად. (www.osha.ge)

ხარაჩოები, დროებითი სამუშაოები და სამუშაო პლათფორმები

1. ხარაჩოები, რომლებიც იქნება გამოყენებული ობიექტზე, უნდა იქნეს შემოწმებული და მათ არ უნდა გააჩნდეთ სტრუქტურული დეფექტები.
2. ყველა ხარაჩო უნდა იყოს სტაბილური და საიმედო, რომ არ იმოძრაოს ან არ ჩამოიშალოს.
3. ხარაჩოებს უნდა ჰქონდეს შესაბამისი ჯვარედინი სამაგრები, მყარი სადგამები და მიეზას სტრუქტურას იქ, სადაც სიმაღლის/საფუძვლის პროპორცია 3:1-ზე მეტია.
4. ხარაჩოებზე ასასვლელად უნდა დამონტაჟდეს საფეხურები. იქ სადაც ზემოთხსენებული არ არის პრაქტიკული, გამოიყენება დახრილი კიბე ან შესაფერისი დახრილი დამაკავშირებელი. ხარაჩოების გარედან ასვლა (აცოცვა) აკრძალულია.
5. ხარაჩოებზე ყველა ასასვლელი/ჩასასვლელი უნდა იყოს მოწყობილი ისე, რომ თავიდან იყოს აცილებული ვარდნის საშიშროება. ასასვლელი კიბეები ადიოდეს სამუშაო დონიდან 1 მეტრის სიმაღლეზე, ორმოები დაფეხში უნდა იყოს ისეთი მცირე ზომის.
6. სამუშაო პლათფორმებზე ფიცრები უნდა იყოს ერთმანეთთან ახლოს განლაგებული. ნებისმიერი დაზიანებული ფიცარი, ნარჩენები, სამშენებლო ნაგავი, უნდა იქნას მოშორებული ხარაჩოებიდან პირველი შესაძლებლობისთანავე.
7. დამცავი მოაჯირები, შუალედური მოაჯირები და დასადგომი ფიცრები უნდა იქნას დამაგრებული სამუშაო პლათფორმის ყველა ღია მხარეზე, საიდანაც საშიშროება იქმნება ადამიანებისა თუ მასალის გადავარდნის. იქ სადაც არსებობს მასალის გადავარდნის რისკი, უნდა იქნას უზრუნველყოფილი ვარდნის აღმკვეთი საშუალებები, მაგ.: ბადე ან ღობე. იქ სადაც არსებობს საფრთხე მტერის, ხსნარების ან მცირე საგნების გადავარდნის, რომელიც საფრთხეს უქმნის მუშებს ან ხალხს, დამატებითი

უსაფრთხოების ზომები უნდა იქნას მიღებული, მაგ.: დამონტაჟდეს პლასტმასის ბადე/ფურცელი.

8. მობილური კომპიუტერის ხარაჩოების გამოყენების შემთხვევაში უნდა იქნას დამონტაჟებული ზედა დამცავი მოაჯირები, შუალედური მოაჯირებით და სადგომი დაფებით, ასევე უსაფრთხო საშუალებები სამუშაო პლათფორმაზე შიგნიდან მისადგომად. მობილურ კომპიუტერს ხარაჩოებს უნდა ჰქონდეს ჩასაკეტი ბორბლები, რომელიც უნდა ჩაიკეტოს, რათა არ იმოძრაოს, როდესაც მასზე ხელოსნები მუშაობენ. მობილური კომპიუტერს ხარაჩოზე უნდა იმყოფებოდეს მუშა-პერსონალი, როდესაც ხდება მისი გადაადგილება.
9. ყველა მტვირთავ პლათფორმას უნდა ჰქონდეს დამცავი მოაჯირები ყველა მხარეს, მათ შორის წინა/ღია მხარეს, რომელიც ხელს შეუშლის ადამიანებისა თუ მასალების გადავარდნას. მტვირთავი პლათფორმები უნდა იყოს ისე მოწყობილი, რომ ტვირთის გადმოღება მოხდეს დამცავი მოაჯირების დემონტაჟის გარეშე. მაგალითად მას უნდა გააჩნდეს მოძრავი კარი.

კიბეები

1. სამშენებლო ობიექტზე გადასატანი კიბეების გამოყენების საჭიროება მაქსიმალურად უნდა იქნას შემცირებული. სიმაღლეზე ჩასატარებელი სამუშაოს ეფექტური შესრულებისათვის გამოყენებული უნდა იქნეს შედარებით უსაფრთხო საშუალებები იმინი ამწეები, მოძრავი კომპიუტერის ხარაჩოები და პოდიუმის საფეხურები.
2. საფეხურიანი კიბეები (სურ 2) უნდა იქნას გამოყენებული მხოლოდ მოკლევადიანი სამუშაოებისთვის (მაგ.: 30 წუთზე ნაკლები სამუშაოებისთვის) ან შემოფარგლულ ადგილებზე სამუშაოდ, და მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც სამი შეხების წერტილი იქნება შენარჩუნებული.

3. დახრილი მსუბუქი კიბეები, რომელიც გამოიყენება ციკაბო სახურავებზე სამუშაოდ, რათა თავიდან აცილებულ იქნას მუშების ჩამოცურების საფრთხე, არ უნდა იქნას გამოყენებული სახურავზე მისადგომად.
4. კიბეების დანიშნულებისამებრ გამოყენების მიზნით კარგად უნდა იქნეს იდენტიფიცირებული სამუშოს ტიპი. კიბეების გამოყენებისას მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული შემდეგი მოთხოვნები:
 - კიბეები უნდა იყოს სტრუქტურულად მყარად და უსაფრთხოდ დამონტაჟებული
 - კიბეები უნდა იქნას გამოყენებული და შენარჩუნებული მწარმოებლის მითითებების მიხედვით
 - კიბეები უნდა იქნას გამოყენებული მხოლოდ როგორც მისადგომი საშუალება (გარდა იმ შემთხვევისა, როცა სამი შეხების წეტილი არის შენარჩუნებული).
 - კიბეები უნდა იყოს თავში და ბოლოში უსაფრთხოდ დამაგრებული, რომ არ იმოძრაოს, და უნდა ადიოდეს სამუშაო პლათფორმიდან 1 მეტრზე (36 ინჩზე)
 - საფეხურიანი კიბეები სრულად უნდა იქნას გაშლილი და დამდგარი, მუშის უსაფრთხო პოზიციის უზრუნველყოფით - ორი საფეხურით ქვემოთ კიბის თავამდე.
 - ელექტრობასთან დაკავშირებული სამუშაოებისთვის უნდა იქნას გამოყენებული ელექტროგაუმტარი გასაშლელი კიბეები.
 - ყველა კიბე რეგულარულად უნდა იქნას შემოწმებული და დაზიანებული კიბე დაუყოვნებლივ უნდა იქნას მოშორებული მოედნიდან. ყოველ გამოყენებამდე უნდა ჩატარდეს კიბის მარტივი გამოკვლევა.

მასალების ვარდნა

1. როდესაც ამა თუ იმ სამუშაო შეიძლება გამოიწვიოს მოწყობილობების, მასალისა თუ ინსტრუმენტების ვარდნა, მიღებული უნდა იქნას შესაბამისი ზომები. კერძოდ:
 - სამაგრი ღვედები უნდა იქნას გამოხმული ინსტრუმენტებზე და მოწყობილობებზე, რომელიც გამოიყენება შემოფარგლული ტერიტორიის გარეთ.
 - უნდა იყოს გამბული ჰორიზონტალური ბადეები უშუალო სამუშაო ადგილის ქვემოთ.
 - ფიზიკური ბარიერები უნდა იქნას დამონტაჟებული მასალის ან მოწყობილობების გადავარდნისგან თავის ასარიდებლად
 - უნდა შემოიფარგლოს სპეციალური ზონები, სადაც არსებობს მასალებისა და დანადგარების ჩამოვარდნის მაღალი რისკი და აიკრძალოს ამ ზონაში შესვლა. ზონას უნდა გააჩნდეს შესაბამისი აღმნიშვნელები შესვლის აკრძალვის შესახებ. ადგილებზე, სადაც არსებობს მასალის ჩამოვარდნის საშიშროება, მაგრამ მათში შესვლა აუცილებელია რეგულარულად, მოწყობილი უნდა იქნეს დაცული შესასვლელები.
2. ნაგვისთვის განკუთვნილი ძაბრები და ურნები (მაღალი სართულებიდან ნაგვის ჩამოსატანად) უნდა იყოს შემოღობილი, ისე რომ საშიშროება არ შეუქმნას დაბლა გამვლელ პერონალს.
3. ყველა მასალა და იარაღი, რომელიც შეიძლება ქარმა გადმოაგდოს სახურავიდან, ღია სართულებიდან თუ ხარაჩოებიდან, უნდა იქნას აღებული ან შესაბამისად დამაგრებული განსაკუთრებით მაშინ როდესაც შეყვეტილია სამუშაო და მოსალოდნელია ქარი.
4. ქარის სიჩქარე და ამინდის ცვალებადობა უნდა იყოს დაკვირვების ქვეშ სამუშაო პროცესების პარალელურად. (**Occupational Safety and Health Administration. Protecting Roofing Workers**)

შემოღობვა

1. იმ ადგილებში, სადაც სამუშაოები მიმდინარეობს 1 დღეზე მეტ ხანს უნდა იყოს შემოღობილი. შესასვლელი/გასასვლელი უნდა იყოს მართული, რათა არ მოხდეს ობიექტზე არასანქცირებული შესვლა. ყველა დროებითი ღობე, შემოღობვა და ნიშნულები უნდა იყოს მყარი კონსტრუქციის და რეგულარულად შემოწმებული, რათა თავიდან იქნას აცილებული ნებისმიერი საშიშროება საზოგადოებისთვის და მუშებისთვის.
2. იქ, სადაც მოედანი დიდია და მისი შემოღობვა არაპრაქტიკულია, ფიზიკური ბარიერებით უნდა იქნეს დაცული ის ადგილები სადაც მიმდინარეობს მაღალი რისკის სამუშაოები.
3. იმ ადგილებში, სადაც სამუშაოები მიმდინარეობს ერთ დღეზე ნაკლებ ხანს, შესაფერისი ფიზიკური ბარიერები უნდა აღიმართოს საშიშროებების და არასანქცირებული შეღწევის თავიდან ასაცილებლად.

მოედანზე დაშვების კონტროლი

1. სამშენებლო მოედანზე დაშვება უნდა იქნას გაკონტროლებული, რათა თავიდან იქნას აცილებული არასანქცირებული პირების შესვლა და ყველა პირი უნდა იქნეს აღრიცხული.
2. იქ, სადაც მოედანი დაყოფილი რამოდენიმე ადგილად ან ტერიტორიის შემოფარგვლა არის შეუძლებელი პირების აღრიცხვა უნდა მოხდეს ცალკეული სამუშაოების წარმოებებისთვის.

საზოგადოების უსაფრთხოება

1. უზრუნველყოფილ უნდა იქნას ყველა საზოგადოებრივი ადგილის უსაფრთხოება, რომელზეც შეიძლება უარყოფითი ზეგავლენა მოახდინოს სამშენებლო მოედანზე წარმოებულმა სამუშაოებმა.

2. საზოგადოებრივი სავალი გზები უნდა იქნას ყოველთვის სუფთად შენარჩუნებული და თავისუფალი სამშენებლო პროცესებთან დაკავშირებული საფრთხეების ან მასალებისგან.
3. თუ გზები ბლოკირებულია სამშენებლო პროცესების გამო უნდა იქნას გაყვანილი
4. ეფექტური განათების, მტვერის, ხმაურის და ვიბრაციის კონტროლის საშუალებები უნდა იქნას გამოყენებული უსაფრთხო ალტერნატიული სავალი გზები.
5. სამშენებლო მოედნის დატოვებისას აუცილებელია შემოწმდეს ტვირთების უსაფრთხოდ მიმაგრება და დაფარვა.
6. მოედნის განათება ისე უნდა იყოს მოწყობილი, რომ არ იქონიოს უარყოფითი ზეგავლენა საზოგადოებაზე და მძღოლებზე.
7. ნებისმიერი სატრანსპორტო გზის ნაკადის ცვლა უნდა იქნას მართული ისე, რომ არ შეუქმნას საზოგადოებას არანაირი ხიფათი.
8. კონტროლი უნდა დაწესდეს მასალის ვარდნის აღმოსაფხვრელად სავალ ნაწილებზე

ქვეითებისა და მანქანების უსაფრთხოება

1. ქვეითებისა და მანქანებისთვის უნდა იქნეს გამოყოფილი უსაფრთხო ალტერნატიული სავალი გზები რათა მოარიდოთ მაღალი რისკის შემცველ ტერიტორიას.
2. ბარიერები, საგზაო ცილინდრული ნიშნები, დამცავი ჯებირები და ა.შ. უნდა იქნას განლაგებული ქვეითების მიმართულებისთვის საიტის ირგვლივ, მანქანების სავალზე. ყველა შემთხვევაში როდესაც სამუშაოები გადაიკვეთება მაღალი მოძრაობის გზებზე, დარტყმის საწინააღმდეგო ბარიერები უნდა იქნას განთავსებული ქვეითების დასაცავად.

3. ძირითად სამუშაო ადგილთან მისასვლელად ქვეითების გადაკვეთის წერტილები მანქანის მარშრუტების გასწვრივ უნდა იქნას განლაგებული.
4. ნიშნები, შესაბამისი განათება უნდა იქნას დაყენებული ლობზე და ბარიკადებზე, მძღოლებისა და ქვეითების საშიშროების შესახებ გასაფრთხილებლად.
5. უნდა იქნას გამოყოფილი პარკირების ადგილები, რომელიც საშუალებას იძლევა განაცალკეოს სხვადასხვა ტიპის მანქანები. იქ სადაც არის პარკირების ადგილი კერძო მანქანებისთვის, უნდა გამოყოფილი იქნას იმ პარკირების ადგილისგან, სადაც ხდება სატვირთოების, მძიმე სადგურებისა და დანადგარების გაჩერება.
6. ყველა პირისთვის, ვინც მუშაობს მანქანებისა თუ მოძრაობის მიმდებარედ უნდა იქნას გამოყენებული მაღალი ხილვადობის ამრეკლი ტანსაცმელი .
7. იქ, სადაც სამუშაოები მიმდინარეობს აქტიური გზებზე და მსგავს მონაკვეთებზე და მათი შემოღობვა შეუძლებელია უნდა იქნას გაკეთებული მოძრაობის შესანელებელი, საშიშროების არსებობის ამსახველი ნიშნები და აღმნიშვნელი ხაზები და ბარიერები, რათა აცილებული იქნას მუშებისთვის და საზოგადოებისთვის.

მანქანის ოპერატორის (მძღოლის) კომპეტენცია

1. ყველა მანქანის ოპერატორი უნდა იყოს კომპეტენტური (კვალიფიცირებული), რომ მართოს მანქანა, რომელიც მათ აქვთ მართვაში გადაცემული. ყველა ოპერატორმა უნდა დაიცვას გზებისა და სამშენებლო მოედნის წესები.
2. მანქანის გამოყენებისას უნდა შეიკრან უსაფრთხოების ღვედები და უნდა გამორთონ პირადი მოწყობილობები (ტელეფონი, მუსიკის მოსასმენი მოწყობილობები და სხვა მსგავსი).

ადმინისტრაციულ-სამეურნეო საქმიანობა

1. ადმინისტრაციულ-სამეურნეო საქმიანობა ეფექტურად უნდა წარიმართებოდეს რათა უზრუნველყოფილ იქნას სამუშაო მოედნის სისუფთავე და მოწესრიგებულობა.
2. ყველა ძირითადი მისასვლელი გზები, საგანგებო მარშრუტები და გასასვლელი გზები საჭიროა იყოს სათანადოდ განათებული, წარწერებით მარკირებული და გათავისუფლებული დამაბრკოლებელი წინააღმდეგობებისაგან და სამშენებლო ნარჩენებისაგან, რათა მოხდეს გადაადგილების და დაცურებების რისკების შემცირება.
3. დროებითი ელექტრო კაბელები ისე უნდა იყოს განლაგებული, რომ არ წარმოადგენდეს რისკებს გადაადგილებისას (მოშორება მიწის ზედაპირიდან ან მისასვლელი გზებიდან).
4. ყველა მასალა უნდა იყოს უსაფრთხოდ დასაწყობებული, მოშორებით ღობეებისაგან და დროებითი შემოფარგვლის ხაზებიდან, ისე, რომ შემცირდეს ხელახალი გადანახვის აუცილებლობა და გადატანის მანძილები.
5. ფეთქებადი, აალებადი და სხვა საშიში მასალები უნდა ინახებოდეს უსაფრთხოდ და უნდა იყოს მკაფიოდ მარკირებული. ასეთი მასალები უნდა იყოს გატანილი საიტზე მხოლოდ ისეთი მინიმალური რაოდენობით, რომელიც საჭიროა სამუშაოების შეუფერხებლად წარმოების მიზნით.
6. საჭიროა ბასრი საგნებით ჭრილობების და დაზიანებების მიღების რისკების შეფასება და კონტროლი, მაგალითად, მჩხვლეტავი საგნების ხელიდან ხელში უსაფრთხოდ გადაცემა, უსაფრთხო დანების, ხელთათმანების გამოყენება, ამოშვერილი ლურსმნების მოცილება, შვერილი არმატურის ღეროების დაფარვა ან გადალუნა, უსაფრთხოების სათვალეების გამოყენება და ა.შ.

7. სადაც აუცილებელია, საჭიროა განთავსდეს ნიშნები და წარწერები, რათა იქნას უზრუნველყოფილი მკაფიო ინსტრუქციები - "მოწვევა აკრძალულია", "შესვლა აკრძალულია", "გამოსაყენებელია პერსონალური დამცავი აღჭურვილობა (PPE)" და ა.შ. (მოწვევა ნებადართული უნდა იყოს მხოლოდ სპეციალურად გამოყოფილ ადგილებში.
8. უნდა იყოს გათვალისწინებული ნარჩენების შესანახი ადგილი. უნდა ხორციელდებოდეს ნარჩენების რეგულარული შეგროვებისა და ობიექტიდან გატანის პროცესი.

მიწის სამუშაოები და სამშენებლო სამუშაოები

1. მიწის სამუშაოების დაწყებამდე აუცილებელია მიწისქვეშა კომუნიკაციების (დენი, გაზი, და ა.შ.) ადგილმდებარეობის მარკირება მანამ, სანამ არსებობს ნებისმიერი სახის გაურკვევლობა მიწისქვეშა კომუნიკაციების ადგილმდებარეობასთან დაკავშირებით, უნდა იქნას გამოყენებული ხელით მიწის დამუშავება, რათა მოხდეს კომუნიკაციების იდენტიფიცირება.
2. სამუშაოები უნდა რეგულარულად მოწმდებოდეს კომპეტენტური პირების მიერ, ინსპექტირების სიხშირე განისაზღვრება რისკის შეფასებით. დამატებითი ინსპექციები უნდა ტარდებოდეს ყოველი ქარიშხლის, ძლიერი წვიმის ან სხვა ისეთი შემთხვევის შემდეგ, რომელსაც შეეძლო გავლენის მოხდენა სტაბილურობაზე ან სხვა საშიშროების წარმოქმნაზე მიწის სამუშაოებთან დაკავშირებით.

მიწის დამუშავება, ხიმინჯების მოწყობა და გვირაბის გაყვანა

1. მიწის დამუშავება უნდა ხდებოდეს ტერასებით, სათანადო გამაგრებების უზრუნველყოფით, ექსკავაციის პროექტის შესაბამისად.
2. მიმდებარე შენობები, გზები და ტროტუარები, საჭიროების შემთხვევაში, უნდა იქნას გამაგრებული ან დაცული, ჩამოშლის თავიდან ასაცილებლად.

3. მასალები და მოწყობილობები უნდა განთავსდეს დამუშავებადი მიწის კიდესაგან უსაფრთხო მანძილზე.
4. სამუშაოების წარმოებისას სათანადო ნიშნების, წარწერების, ბარიერების და განათების არსებობა უნდა იქნას უზრუნველყოფილი, რათა არ მოხდეს ჩავარდნები ჭრილში. განსაკუთრებით მაშინ, როცა ექსკავაციაზე მუშაობს სამშენებლო ტექნიკა და გადაადგილდებიან სატვირთო ავტომობილები. უნდა იქნას დაყენებული 9 მეტრიანი ან ნაკლები ინტერვალით დროებითი კიბეები, რათა საჭიროების შემთხვევაში მოხდეს ჭრილში უსაფრთხო შეღწევის უზრუნველყოფა.
5. წყლის შეღწევა ჭრილში უნდა იყოს კონტროლირებადი სტაბილურობის შენარჩუნების თვალსაზრისით და ღრმა ჭრილებში. გვირაბებში წყლის არსებობის შემთხვევაში უნდა გატარდეს შესაბამისი ზომები წყლის აცილების უზრუნველსაყოფად.
6. შესაბამისი ვენტილაცია და სუფთა ჰაერის მიწოდების სისტემები უნდა იქნას გამოყენებული ყველა გვირაბის გაყვანისას ან სხვა დახურულ ადგილზე სამშენებლო სამუშაოების წარმოებისას. მოწყობილობა, რომელიც გამოიყენება ამ სამუშაოების შესრულებისას, უნდა შერჩეულ იქნას წარმოებული გამონაბოლქვის მინიმუზაციის უზრუნველყოფის თვალსაზრისით.
7. ხსენებული ტიპის სამუშაოების წარმოებისას გათვალისწინებული უნდა იქნეს ამ წესის მე-6 თავით გათვალისწინებული მოთხოვნები.

წყალში სამუშაოების წარმოება

1. წყალში ან წყალთან სამუშაოების ჩატარებისას უნდა იქნეს მიღებული ზომები წყალში დახრჩობის რისკის წინააღმდეგ. წყლის მიმდებარე ადგილას მუშაობისას პერსონალი უნდა იყოს აღჭურვილი დამცავი საშუალებებით (სამაშველო ჟილეტი). სამაშველო აღჭურვილობა,

როგორცაა უსაფრთხოების ნავი და სამაშველო ტივტივა ბაგირით, უნდა იყოს იმავდროულ მზადყოფნაში გამოსაყენებლად.

ნაყარის მენეჯმენტი

1. ნებისმიერი მასალა, ამოღებული მიწის დამუშავების ან გვირაბის გაყვანის პროცესში, მათ შორის ნარჩენები, ნაყოფიერი ნიადაგის ფენა (ტოპსოილი) და მადანი, უნდა იქნას უსაფრთხოდ განთავსებული და შენახული.

დანადგარების უსაფრთხო გამოყენება

1. უნდა იყოს გატარებული ეფექტური ზომები მიწის სამუშაოებში და სამშენებლო სამუშაოებში მობილური მანქანა-დანადგარების, მათ შორის ექსკავატორების, გრეიდერების, ბულდოზერების, სატვირთო თვითმცლელების, გორგოლაჭების და სატკეპნების გამოყენების მართვის თვალსაზრისით.
2. მანქანების ოპერატორები უნდა იყვნენ კომპეტენტურები.
3. ყველა მოძრავი მექანიზმი უნდა იყოს უსაფრთხოდ განლაგებული გადაყირავების და ზემოდან ობიექტების დაცემის რისკის გარეშე. მექანიზმებში დამონტაჟებული უნდა იყოს უსაფრთხოების ღვედები, რათა უზრუნველყოფილი იქნას მძღოლის / ოპერატორის უსაფრთხოება იმ შემთხვევაში, თუ მოხდა მანქანა-დანადგარის გადაყირავება.
4. ადგილზე უნდა იყოს უზრუნველყოფილი სხვადასხვა უსაფრთხოების საშუალებების ხელმისაწვდომობა, დანადგარის სპეციფიკაციის შესაბამისად.
5. ყველა მოძრავი დანადგარი აღჭურვილი უნდა იყოს შესაბამისი ვიზუალური და ხმოვანი გამაფრთხილებელი საშუალებებით, როგორებიცაა ციმციმა ნათურა და სიგნალი.

6. ყველა ოპერატორის მობილური ტელეფონები (ან სხვა პირადი ელექტრონული მოწყობილობები, როგორცაა მუსიკალური პლეერები) უნდა იყოს გამორთული, როდესაც მუშაობს მანქანა-დანადგარი.
7. სამშენებლო მოედანზე უნდა იქნას მკაფიოდ განსაზღვრული და დაცული მინიმალური მანძილი დანადგარსა და საჰაერო კაბელებს შორის, რათა მოხდეს კაბელებთან ან კომუნიკაციასთან შეხების თავიდან აცილება.
8. მანქანა-დანადგარების მძღოლები და ოპერატორები, როცა საჭიროა, უნდა იყვნენ უზრუნველყოფილები სიგნალის მიმწოდებელი კომპეტენტური ოპერატორების დახმარებით.
9. პარკირებისას დანადგარები უნდა იყოს სათანადოდ დაშლილი და/ან სტაბილურ პლატფორმაზე დადგმული ან გაჩერებული.
10. მანქანა-დანადგარების მიერ გამოყენებადი ნებისმიერი მისადგომი პანდუსები და მიერთებითი გზები უნდა იყოს შესაბამისი და სათანადო კონსტრუქციის, საკმარისი სიგანისა და უსაფრთხო დახრის მქონე, რომ უზრუნველყოფილ იქნას მანქანა-დანადგარის უსაფრთხო გამოყენება.
11. მომუშავე მანქანა-დანადგარის ირგვლივ განსასაზღვრია ფეხით მოსიარულეთა ექსკლუზიური ზონები, სადაც არსებობს დარტყმის და მუშების მიერ ტრავმის მიღების რისკები. უნდა იყოს მკაფიოდ განსაზღვრული კონკრეტული ექსკლუზიური ზონები სტაციონარულად მომუშავე დანადგარებისთვის (მაგალითად, ექსკავატორი თავისი ციციხვის გამოყენების ზონით) და მანქანების თითოეული ტიპის მიხედვით.

მანქანა-დანადგარების მოვლა-პატრონობა

1. მიწის სამუშაოებში გამოყენებადი ყველა მანქანა-დანადგარისთვის და მოწყობილობისთვის უნდა ხორციელდებოდეს ეფექტური შემოწმების, ტესტირების და პრევენციული მოვლისა და რემონტის რეჟიმი. რეჟიმი უნდა შეიცავდეს გამოვლენილი ხარვეზების დაფიქსირებას, ჩაწერას და

გამოსასწორებელ ზომებს, საჭირო იარაღების და აღჭურვილობის მითითებით და დანადგარის მწარმოებლის ინსტრუქციების გამოყენებით.

ტვირთების აწევისა და დატვირთვის სამუშაოები

1. ამწეკრანები და ამწე მოწყობილობა უნდა იყოს კონსტრუქციულად მდგრადი, გამოსაყენებლად ვარგისი, აღჭურვილი შესაბამისი უსაფრთხოების მოწყობილობებით (როგორცაა უსაფრთხო დატვირთვის ინდიკატორები, გადატვირთვის განგაშის სიგნალიზაცია, დამიწება, ქარის ძალის საზომი ანემომეტრები და გამაფრთხილებელი განათება) და მარკირებული იდენტიფიკაციის საშუალებებით და მაქსიმალურად დასაშვები უსაფრთხო ტვირთის წონის აღნიშვნით.
2. ყველა აწევადი მექანიზმი და ინსტრუმენტი, მათ შორის, ნაგვის გასატანი კონტეინერები უნდა იყოს, კონსტრუქციულად მდგრადი, გამოსაყენებლად ვარგისი, და ასაწევად განკუთვნილი რაოდენობის და უსაფრთხო წონის განსაზღვრით).
3. უნდა იქნას მიღებული ეფექტური ზომები, რათა თავიდან იქნას აცილებული ამწეების შეხება ელექტროგადამცემ ხაზებთან, სხვა ამწეებთან და კონსტრუქციებთან. უნდა იყოს გამოყენებული შეჯახების საწინააღმდეგო ავტომატური სისტემები, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც ერთდროულად გამოიყენება რამოდენიმე კოშკურა ამწე.
4. კოშკურიანი ამწეების აღმართვის, ცოცვის და დემონტაჟის ღონისძიებები უნდა სრულდებოდეს მხოლოდ არასამუშაო საათებში. სამუშაოების დაწყებამდე საჭიროა მიღებულ იქნას შესაბამისი ნებართვა სამუშაოთა წარმოებაზე, დამტკიცებული შესაბამისი უფლებამოსილების მქონე პირების მიერ.
5. ამწე კრანის სამუშაო ბილიკის ქვეშ მომუშავე მუშების ყოფნის გამორიცხვა უნდა განსაზღვრულ იქნას ამწის გეგმაში. მიზანშეწონილობის შემთხვევაში

საჭიროა დაწესდეს ექსკლუზიური ზონა, რომელიც უნდა აკმაყოფილებდეს ფიზიკური SMR 1.9-ს სამშენებლო მოთხოვნებს.

კომპეტენტური პირები

6. უნდა დაინიშნოს კომპეტენტური პირი, რომელიც შეიმუშავებს ტვირთების აწევის სამუშაო გეგმას და გააკონტროლებს ტვირთების აწევის ყველა საქმიანობას.
7. კომპეტენტური ადამიანების ადეკვატური რაოდენობა უნდა იქნას დანიშნული უსაფრთხოების დაგეგმვისთვის და ტვირთების აწევის ყველა საქმიანობის განხორციელებისთვის.
8. 4.2.3 ყველა კრანის და სხვა ამწე ტექნიკის ოპერატორები უნდა იყვნენ საკმარისად კომპეტენტურები თავიანთი სამუშაო როლის შესასრულებლად.

ამწე კრანების, ამწე მოწყობილობის და ლიფტების უსაფრთხო გამოყენება

1. ამწე კრანები, ამწე მოწყობილობა და ლიფტები უნდა იქნას გამოყენებული მხოლოდ მათი უსაფრთხო ფუნქციონირების ლიმიტების ფარგლებში (მაგალითად, დატვირთვის და ამინდის პირობების ლიმიტები), და უნდა ნებისმიერი აწევითი სამუშაოების დაწყებამდე უნდა იყოს სტაბილურად დაყენებული.
2. თუ სამუშაოებში საჭიროა ისეთი ამწე კრანების ჩართვა, რომელთაც გააჩნიათ ისარის გაშლის ზონა, მანამ, სანამ დაიწყება რაიმე ტვირთების აწევის და გადაადგილების სამუშაოები, უნდა უზრუნველყოფილ იქნას პირობა, რომ ადგილზე გრუნტის მდგომარეობა არის შესაფერისი და რომ ამწე კრანი არის განლაგებული სათანადოდ სტაბილურად.
3. ყველა ტვირთები უნდა იყოს დაკიდებული უსაფრთხოდ კომპეტენტური პირის მიერ, უსაფრთხო კლიტის მქონე კავეების და ტროსების გამოყენებით.

4. ყველა აწევადი კონტეინერები, მათ შორის ნაგვის კონტეინერები, არ უნდა იყოს შევსებული ზედა კიდემდე და უნდა იყოს დაფარული, რათა თავიდან იქნას აცილებული ფხვიერი მასალის გადმოყრა და დაცემა აწევის დროს.
5. როცა სამშენებლო ობიექტზე იყენებენ ერთზე მეტ ამწე მოწყობილობას, საჭიროა ყოველდღიური საკოორდინაციო თათბირების გამართვა.
6. ოპერატორებსა და სიგნალის მიმწოდებლებს შორის უნდა იქნას უზრუნველყოფილი მკაფიო და ცხადი კომუნიკაცია.

ამწე კრანების, ამწე მოწყობილობის და ლიფტების მოვლა-პატრონობა

ყველა ამწე მექანიზმი და ინსტრუმენტი უნდა რეგულარულად მოწმდებოდეს შესაბამისი პირის მიერ, რათა უზრუნველყოფილ იქნას მათი უსაფრთხო გამოყენება. აღნიშნული უნდა შეიცავდეს გამოვლენილი ხარვეზების დაფიქსირებას, ჩაწერას და გამოსასწორებელ ზომების განხორციელებას.

დროებითი მარაგი

1. ელექტრული მომარაგების პანელები უნდა იყოს საკმარისი რაოდენობის, სამუშაო არესთან საიხლოვეში, რათა შემცირდეს მცოცავი კაბელები, იყოს დაცული არასანქცირებული წვდომისგან.
2. ყველა ელექტრული წრებრუნვა, მოძრავი გენერატორული წყაროს ჩათვლით, უნდა იყოს დაცული დედამიწის წრებრუნვის გაჟონვის მუხრუჭით (ELCB), მიმდინარე მოწყობილობის ნაშთით (RCD), მიწის დაზიანების წრებრუნვის შემჩერებლით (GFCI), რომელიც მორგებულია წყაროს.
3. ელექტრული მარაგის ყველა დაფა, კაბელი, შტეფცელის კაბელი და ელექტრომასრა უნდა იყოს დიზაინით დაცული კონსტრუქციული გამოყენებისთვის, იმ ლოკაციის შესაბამისი, სადაც ის უნდა გამოიყენონ და

მოთავსებული ან დაცული, რათა თავიდან აიცილოს ტრანსპორტისა და ფიზიკური ზიანი.

ელექტრო სისტემებზე მუშაობა

1. ელექტრულ სისტემებზე მუშაობისას მიღებული უნდა იქნეს შესაბამისი ზომები შესაძლო ელექტრული შოკის მისაღების თავიდან ასაცილებლად. ელექტრო სამუშაოების წარმოება უნდა განახორცილეონ მხოლოდ შესაბამისი კომპეტენციის და გამოცდილების მქონე პერსონალმა. სამუშაოების დაწყებამდე მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული რამოდენიმე მნიშვნელოვანი მოთხოვნა:
2. ა) იდენტიფიცირებული უნდა იქნეს ელექტრო სისტემებსა/ მოწყობილობებზე ელექტრო მომარაგების წყაროები.
3. ბ) ენერჯის ყველა წყარო უნდა იქნეს გამორთული ან იზოლირებული
4. გ) ენერჯის წყაროების უნდა იქნეს სწორად მარკირებული და აღნიშნული
5. დ) ყველა მოწყობილობა და იარაღი უნდა იქნეს შესაბამისად შემოწმებული, რათა უზრუნველყონ იზოლირების ეფექტურობა

ხალხი და იარაღები

1. ელექტრულ წრებრუნვაზე, მოწყობილობასა და იარაღებზე ნებისმიერი სამუშაო უნდა იყოს წამოწყებული მხოლოდ კომპეტენტური პირის მიერ.
2. ყველა ელექტრული იარაღი და მოწყობილობა, რომელიც გამოიყენებოდა კონკრეტული ადგილის მარაგიდან, უნდა იყოს რეგულარულად შემოწმებული, და ნიშანდებული, ანუ მონიშნული, როგორც გამოსაყენებლად უსაფრთხო.

განათება

1. შესაბამისი განათება და ადგილი, რომელიც აკმაყოფილებს სამუშაო მოთხოვნებს, უნდა იყოს მომარაგებული, რათა შეავსოს ბუნებრივი განათება, როგორც მოთხოვნილია, რათა უზრუნველყოს, რომ სამუშაოს ჩატარება შესაძლებელია უსაფრთხოდ.
2. განათების დაყენებამ თავიდან უნდა აარიდოს ელექტროშოკის რისკები, დამწვრობა და სიკაშკაშე.
3. ყველა განათების სისტემას უნდა ჰქონდეს საგანგებო დახმარების სისტემა, რომელსაც შეეძლება მოამარაგოს საგანგებო განათებით ნებისმიერ ადგილას, სადაც წვდომა/გამოსვლის განათება იქნება მოთხოვნილი. საგანგებო განათება უნდა იყოს მიწოდებული ნებისმიერ ადგილას, სადაც მუშაობა არის მოთხოვნილი დენის/სინათლის ავარიის შემდეგ.

5.0 კონსტრუქციები - ჯანმრთელობა, დამცავი მოწყობილობა და კეთილდღეობა (უსაფრთხოების წესები ელექტროდანადგარების ექსპლუატაციისას. ე. მეგრელაძე, ა.სიხარულიძე. თბილისი 2006 წელი)

სიცოცხლისთვის საშიში ნივთიერებები

1. საშიში ნივთიერებები არ უნდა იყოს გაერთიანებული რაიმე კონსტრუქციაში და არ უნდა გამოიყენებოდეს რაიმე საკუთარ თავზე აღებულ საქმიანობაში. დამატებით, რაიმე მოპოვებული მოწყობილობა, აპარატურა, უძრავი ინვენტარი და ავეჯი არ უნდა აერთიანებდეს ამ ნივთიერებებს.
2. თუ რაიმე წინასწარ არსებული საშიში ნივთიერება იქნება ნაპოვნი რაიმე სტრუქტურაში, უნდა მოხდეს რისკის შეფასება და უნდა განისაზღვროს საუკეთესო სტრატეგიები, რათა სწორად გადმოიცეს ისეთი რისკები, როგორცაა მიმდინარე მონიტორინგი და კონტროლი. ნებისმიერი არე, სადაც საშიში ნივთიერებებია, უნდა იყოს ნათლად ხელმოწერილი საჭირო წინასწარი გაფრთხილებების თანხლებით.

3. ნებისმიერი სამუშაო, საშიში ნივთიერების მიდამო უნდა იყოს დაგეგმილი და მოპყრობილი მაღალი რისკის საქმიანობის შესაბამისად (PP&D SMR 4). ყველა თანამშრომელი უნდა იყოს კომპეტენტური და უნდა იყოს აღჭურვილი შესაბამისი დაცვის მოწყობილობებით. რაც უმთავრესია სამუშაოსთვის, მუშაობის ნებართვა უნდა იყოს დამოწმებული შესაბამისი ავტორიტეტის მქონე პირის მიერ.
4. სხვა სუბსტანციებთან დაკავშირებული რისკები უნდა იყოს შეფასებული (MSDS)-ის მიერ. უნდა იყოს შერჩეული ყველაზე უსაფრთხო პრაქტიკული მეთოდები და რეკომენდირებული დამცავი სისტემა საჭიროებისამებრ მიწოდებული.
5. თუ უნდა მოეპყრან ისეთ საშიშ ნარჩენებს, როგორცაა სასიცოცხლო საშუალებები, უსაფრთხო და დაცული ნაკრები, მარაგი და გადასამუშავებელი საშუალებები უნდა იყოს ხელმისაწვდომი. დამატებით, უნდა დაინერგოს ეფექტური პროცესები, რათა მოცილდეს საშიში ნაგავი.
6. სიცოცხლისთვის საშიში პროცესები
7. სამუშაოები, რომლებიც მოიცავს სიცოცხლისთვის საშიშ შემადგენლობასთან შეხებას, მტვერს, ხმაურს და/ან ვიბრაციის დონეს, უნდა იყოს წინასწარ იდეტიფიცირებული და შესაბამისი ზომები უნდა იქნეს მიღებული, რათა შეამცირებული იქნეს მსგავსი საგნების არსებობით გამოწვეული შესაძლო რისკი.
8. იმ ადგილებს, სადაც აქტივობები იწვევს 85 db(A)-ზე მეტ ხმაურს, უნდა ჰქონდეს ხმაურის გამაფრთხილებელი ნიშნები, რომლებიც მიუთითებს, რომ უნდა პერსონალი მომარაგებული უნდა იქნეს შესაბამისი დამცავი სასმენი მოწყობილობებით.

პირადი დაცვის მოწყობილობები (პდმ)

1. ნებისმიერი არე, სადაც პდმ არ არის მოთხოვნილი, უნდა იყოს იდენტიფიცირებული და ნათლად გამოხატული. ამ ტერიტორიის გარეთ ყველა პიროვნებამ უნდა ატაროს ჩაფხუტი, უსაფრთხო ყელიანი ფეხსაცმელი, თვალის დამცავი, ხელთათმანები და თვალშისაცემი ტანსაცმელი.
2. დამატებით, ყველა სხვა დეტალი, რომელიც დაკავშირებულია დავალებასთან, პდმ უნდა იყოს მომარაგებული და გაფრთხილებული, თუ იგი დაკავშირებულია რისკთან, მაგალითად, იმ არეალის დამცავი სასმენით მომარაგება, სადაც ხმაურის დონე აღემატება 85 db(A)-ს.
3. PPE-ს მოთხოვნები უნდა იყოს იდენტიფიცირებული და მითითებული ყველა შესასვლელთან, ყველა გასასვლელთან და ყველა იმ არეს შესასვლელთან, სადაც დავალების სხვა ნივთებთან ერთად სპეციალური PPE საჭიროებებია.
4. ყველა PPE უნდა იყოს ინდივიდის შესაბამისი, შესაბამისადგაფრთხილებული, კარგ პირობებში შენახული და ინდივიდს უნდა ჰქონდეს შესაბამისი ინსტრუქცია და წვრთნა, რათა სწორად გამოიყენოს იგი.
5. PPE-ს ადეკვატური მარაგი უნდა იყოს ხელმისაწვდომი, რათა დაიცვას თანამშრომლები
6. მთავარი პირები (მაგალითად სამუშაოთა მწარმოებელი, ზედამხედველი და ასე შემდეგ) უნდა იყვნენ ადვილად გარჩევადნი ვიზუალური მხრით, მაგალითად, ჩაფხუტის სპეციფიური ფერით ან ტანისამოსით.
7. ნებისმიერი თანამშრომელი, რომელსაც გარეთ მუშაობა მოეთხოვება, უნდა იყოს უზრუნველყოფილი შესაბამისი აღჭურვილობით. მაგალითად მზის ულტრაიისფერი სხივებისგან დამცავ კეპებს და გრძელსახელოებიან მაისურს საყელოთი, რათა დაცული იყოს მზისგან, თბილ ტანისამოსს ზამთრის ცივ კლიმატში სამუშაოსთვის და ა.შ.

ფიზიკური მოპყრობა

1. ისეთი სამუშაოების წარმოებისას, როდესაც აუცილებელია ფიზიკურად ადამიანის მიერ სიმძიმეების აწევა, სამუშაო ადგილას მომარაგებული უნდა იქნეს შესაბამისი აღჭურვილობები გაუთვალისწინებელი მდგომარეობისას დადგომისათვის.
2. ნებისმიერ თანამშრომელს, რომელსაც მოეთხოვება, რომ იყოს ჩართული ასეთის ტიპის ოპერაციებში, უნდა იყოს გაწვრთნილი და უნდა მიჰყვეს უსაფრთხო ფიზიკური აწევის მეთოდებს, რომელიც მოიცავს გაჭიმვასა და მოხრას, მუხლებზე დადგომას/მხრებში გამლას და ასე შემდეგ.

ერთი ადამიანის სამუშაოები

ერთ ადამიანზე გათვალისწინებული სამუშაოები თავიდან უნდა იქნეს აცილებული. სხვა შემთხვევაში ეფექტური ზომები უნდა დაინერგოს, აღმოიფხვრას საფრთხეები, რომლებიც დაკავშირებულია მარტო მუშაობასთან. იქ, სადაც ადამიანმა მარტომ უნდა აწარმოოს სამუშაო, განსაკუთრებული ყურადღება მოეთხოვება ობიექტზე სამუშაოთა მწარმოებელს, რათა თავიდან იქნეს აცილებული რამე საფრთხე მარტო მომუშავე ადამიანის მიმართ და საჭიროების შემთხვევაში დროულად მოხდეს მისთვის დახმარების აღმოჩენა.

სამუშაო ტერიტორიის კეთილმოწყობა

1. სამუშაო ობიექტზე დასაქმებულებისათვის მოწყობილი უნდა იქნეს საფირფარეშოებით და საშხაპეებით, რაც აღჭურვილი უნდა იქნეს საპნით, პირსახოცებით და სხვა ჰიგიენური საშუალებებით.
2. ობიექტი აღჭურვილი უნდა იქნეს სარეცხი საშუალებებით..

3. შესაბამისი მოსასვენებელი ინფასტრუქტურა უნდა იქნეს მოწყობილი სამშენებლო ობიექტზე. მათ შორის გამოსაცვლელი ოთახები და კარადები, რომელიც მომარაგებული უდნა იქნეს სასამელი წყლით.
4. პირველადი დახმარება
5. შესაბამისი და საკმარისი პირველადი დახმარების აღჭურვილობა უნდა იყოს მომარაგებული ობიექტზე. საკმარისი რაოდენობის პირი უნდა იყოს გაწვრთნილი, რათა უზრუნველყოფილი იქნეს პირველადი დახმარება.
(Occupational Safety and Health Administration. Protecting Roofing Workers)

კონსტრუქცია - ხანძარი და გადაუდებელი დახმარება

1. სამშენებლო ობიექტებზე კარგად უნდა მოხდეს აალებადი და ცეცხლ საშიში საგნების იდენტიფიცირება. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს მათი გამოყენების წესებს.
2. აალებადი და ცეცხლ საშიში საგნები ობიექტზე უნდა ინახებოდეს იმ რაოდენობით რაც საჭიროა სამშენებლო პროცესის შეუფერხებლად წარმოებისათვის.
3. სანათები (კონკრეტულად ჰალოგენის სანათები), არ უნდა იყოს შენახული აალებად მასალასთან ერთად.
4. დაზიანებული ან წუნდებული ელექტრული ხელსაწყოები უნდა იყოს ამოღებული მუშაობიდან და მაშინვე შეკეთებული.
5. სამუშაო ადგილებში მოწვეაუნდა იყოს აკრძალული, სპეციალურად გამოყოფილი მწვევლთა ადგილების გარდა. მოცემული ადგილები მოცილებული აალებადი საგნებისა და ნივთების საწყობებს და მათი განთავსების ადგილებს.
6. ადვილად აალებადი ნარჩენები დროულად უნდა იქნეს ობიექტიდან გატანილი და უსაფრთხოდ განადგურებული.

ცეცხლის გამოვლენა და საგანგაშო სისტემა

1. ცეცხლის გამოვლენისა და გაფრთხილების ადრეული გზები უნდა იყოს ადგილზე და უნდა იყოს რისკის შესაბამისი. ეს შეიძლება იყოს რანჟირებული სრულიად ავტომატური რადიოგადამცემიდან ან მავთულით დაკავშირებული სისტემებიდან, რათა გამოიყენოს ფიზიკური ზარები, საყვირები ან სირენები იმ ხალხთან ერთად, ვინც ცეცხლის კონტროლის მოვალეობას ასრულებს. ყველა ოფისს და საკეთილდღეო არეს უნდა ჰქონდეს დამონტაჟებული ცეცხლისა და განგაშის სისტემა. განგაშის სისტემამ უნდა მიაწოდოს ეფექტური გაფრთხილება ყველა იმ ადგილს, სადაც შეიძლება ხალხი იყოს.
2. ყველა განგაშის სისტემა უნდა იყოს რეგულარულად გადამოწმებული და შემოწმებული მეწარმის მოთხოვნების შესაბამისად და ყველა გამოყენებადი კოდები და რეგულაციები, რათა უზრუნველყონ მათი ფუნქციონირება და შედეგების ჩაწერა. ეს უნდა გაკეთდეს ყოველთვიურად.

გაქცევის გზები

1. გაქცევის ეფექტური გზები უნდა იყოს მოწოდებული და შენარჩუნებული, რომელიც უნდა იყოს ნებისმიერი რაოდენობის ხალხისთვის შესაფერისი. სულ მცირე ორი ალტერნატიული გზა უნდა იყოს მიწოდებული.
2. გადაუდებელი გაქცევის მარშრუტი უნდა იყოს ადვილად შეცნობადი, ადეკვატური სიფართოვის, დაბრკოლებისგან თავისუფალი და არ უნდა გამოიყენებოდეს მარაგისთვის და უნდა ჰქონდეს გადაუდებელი ნათურები. მიმართულებითი ნიშნები და გასასვლელები უნდა იყოს მონიშნული პიქტოგრამების ან ნათურების მეშვეობით.
3. გადაუდებელ მარშრუტს უნდა ჰქონდეს არაერთი საათის ცეცხლგამძლეობა და უნდა ჰქონდეს ხანძრის კარები მორგებული, სადაც შესაფერისია.

ცეცხლთან გამკლავების აღჭურვილობა

1. საკმარისი ცეცხლთან გამკლავების აღჭურვილობა, როგორცაა ცეცხლმაქრები, შლანგის ხვეულები, ცეცხლთან გამკლავების შრე უნდა იყოს მომარაგებული სამუშაოს შესაბამისად და უნდა ემორჩილებოდეს გამოყენებად წესებსა და რეგულაციებს. ყველა ცეცხლსაწინააღმდეგო მოწყობილობა უნდა იყოს სწორად განლაგებული, ხელმისაწვდომი, დაუბრკოლებელი და უნდა ჰქონდეს გამოყენების ინსტრუქცია.
2. ამწეები უნდა იყოს მრავალსართულიან შენობის კონსტრუქციასთან პროგრესში, არ უნდა იყოს ორზე მეტი სართული კონსტრუქციის ქვემოთ და უნდა იყოს რეგულარულად შემოწმებული წყლის დინება/წნევა ამწეს სიგრძისთვის და დიამეტრისთვის. გამონაკლის შემთხვევებში, სადაც ვერ ხერხდება მომარაგება, ცეცხლმაქრის ეფექტური გზები უნდა იყოს მომარაგებული, რომელიც აკმაყოფილებს წესებს და რეგულაციებს.
3. ყველა ცეცხლსაწინააღმდეგო მოწყობილობა უნდა იყოს შემოწმებული რეგულარულად, რომელიც მოიცავს ტუმბოების შემოწმებას და ცეცხლსაწინააღმდეგო აწევის კონტროლს კომპეტენტური პირის მიერ მითითებების, კოდების და რეგულაციების შესაბამისად. ყოველკვირეული ვიზუალური შემოწმება უნდა იყოს ჩატარებული ყველა ცეცხლსაწინააღმდეგო მოწყობილობაზე, რათა დარწმუნდნენ, რომ ისინი მწყობრშია, არ არის დაზიანებული ან დაკარგული.
4. გადაუდებელი დახმარების ტრანსპორტზე ყოველთვის უნდა იყოს წვდომა

გადაუდებელი დახმარების დაგეგმვა და ევაკუაციის პროცედურები

1. ადგილის გადაუდებელი მენეჯმენტის გეგმა უნდა იყოს დაგეგმილი და დაკავშირებული ყველა შესაფერის ადამიანთან, რათა მიიღონ თავიდან აცილების გეგმა, მოემზადონ, პასუხი აგონ ყველა გადაუდებელ

სიტუაციაზე, შეესაბამებოდეს კონტროლის ზომებს და მოიცავს ყველა ადამიანის საკვანძო მოვალეობა.

2. ხანძრის საკმარისი რაოდენობის ადამიანი უნდა იყოს გაწვრთნილი გადაუდებელ პროცედურებში, რომელიც მოიცავს ევაკუაციის ადგილის შემოწმებას და ხალხისგან დაცლას.
3. გასაგები ინსტრუქციები უნდა იყოს მიწოდებული ყველა ადამიანზე, მომუშავეების და სტუმრების ჩათვლით, რომელიც მოიცავს:
 4. - გადაუდებელ გამაფრთხილებელ სისტემას
 5. - ევაკუაციის პროცედურებს
 6. - იდენტიფიცირებას, დეტალების შესახებ კონტაქტს და ხელმძღვანლის როლს
 7. - შეკრების ადგილს გადაუდებელ პირობებში
 8. ევაკუაციის მარშრუტი და შეკრების ადგილები უნდა იყოს კარგად მითითებული
 9. გადაუდებელი გაქცევის დრელები უნდა იყოს მოპყრობილი სულ მცირე ერთხელ წელიწადში და უფრო ხშირადაც რისკის სიტუაციებში. მაგალითად, იმ ადგილებში, სადაც ცხელი სამუშაოები მიმდინარეობს.
10. ყოველწლიურად უნდა შემოწმდეს სასწრაფო დახმარების და ევაკუაციის სისტემები, განგაშის სისტემები, განგაშის და ცეცხლთან ბრძოლის სისტემები, მოწყობილობები და კონსტრუქციის პროცესები საჭიროებისამებრ. ეს უნდა იყოს ჩატარებული ადგილობრივი ხანძრის ხელისუფლებასთან კავშირით.

კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ღონისძიება რომელსაც კომპანიები ატარებენ არის პერსონალის სწავლება.

პერსონალის სწავლება - რისკების შეფასებისა და შრომის უსაფრთხოების პოლიტიკის განსაზღვრის შემდგომ, კომპანიები ზრუნავენ თანამშრომელთა სწავლებასა და ტრენინგების ჩატარებაზე. კომპანიის მენეჯმენტი სამუშაოზე

დაუშვებს მხოლოდ მომზადებულ, კომპეტენტურ პერსონალს, რომელთა მომზადება განხორციელდება, როგორც საერთო უსაფრთხოების წესებში, ასევე კონკრეტული სამუშაო პროცედურების უსაფრთხოების საკითხებში. შრომის უსაფრთხოების მენეჯერები სამშენებლო ობიექტზე დასაქმებულ პირებს გარკვეული პერიოდულობით უტარებენ შრომის უსაფრთხოების ინსტრუქტაჟს ვარდნის პრევენციის, მიწის და სამშენებლო სამუშაოების, თოკითა და ბაგირის აწევის, ელექტრო უსაფრთხოების, დამცავი აღჭურვილობის, ხანძარსაწინააღმდეგო მოქმედებების, გარემოს უსაფრთხოების, ქიმიური ნივთიერებების და მათი კლასიფიკაციების შესახებ. ყოველი კონკრეტული სამუშაოს დაწყების წინ, პერსონალს უტარდება წინასამუშაო ინსტრუქტაჟი, რომელიც დოკუმენტირდება და ხელს აწერს ინსტრუქტაჟის მონაწილე ყველა პირი. (დამხმარე სახელმძრვანელო სახანძრო უსაფრთხოებაზე, ს/ს თელასი თბილისი 2007; Occupational Safety and Health Administration. Protecting Roofing Workers)

1.4 სატრენინგო პროგრამები

მას შემდეგ, რაც საქართველოს მთავრობამ ევროკავშირის მოთხოვნების საფუძველზე შექმნა შრომის ინსპექტირების დეპარტამენტი და გაამკაცრა რეგულაციები ამ მიმართულებით, საქართველოს დამსაქმებელთა ასოციაციის ორგანიზებით შრომის უსაფრთხოების მენეჯერების გადასამზადებელი გრძელვადიანი ტრენინგ კურსი დაიწყო. საქართველოს დამსაქმებელთა ასოციაცია ითვალისწინებს იმ გამოწვევებს, რომლის წინაშეც აღმოჩნდნენ კომპანიები და აძლიერებს თანამშრომლობას კერძო სექტორთან შრომის უსაფრთხოების მიმართულებით. სატრენინგო პროგრამა გულისხმობს სახანძრო უსაფრთხოების, სიმაღლეზე უსაფრთხოდ მუშაობის, ჯანმრთელობისა და შრომის ასევე რისკების შეფასების სატრენინგო კურსებს.

სატრენინგო პროგრამის მიზანია კომპანიებისთვის საწარმოში არსებული სახანძრო საფრთხეების გამოვლენის მეთოდების შესწავლა, ასევე სახანძრო უსაფრთხოების იმ ¹აუცილებელი ინსტრუქციებისა და პროცედურების შესწავლა, რომელიც უნდა ჰქონდეს შემუშავებული ნებისმიერ კომპანიას, მიუხედავად მისი სიდიდისა. ასეთი სისტემის გამოყენება საშუალებას იძლევა თავიდან იქნეს აცილებული ის რისკები და საფრთხეები, რომლებიც შეიძლება გამოიწვიოს ხანძრის შედეგებმა. სახანძრო უსაფრთხოების სისტემის დანერგვისა და სწავლების მიზანია უზრუნველყოს დასაქმებულთა ჯანმრთელობის და კომპანიის ქონების დაცვა. ტრენინგის შემდეგ მონაწილეებმა უნდა შეძლონ სახანძრო უსაფრთხოების სისტემის დანერგვა და საევაკუაციო სქემების შემუშავება.

[\(http://employer.ge/\)](http://employer.ge/)

სიმაღლეზე უსაფრთხოდ მუშაობის ტრენინგი დაფუძნებულია შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის (ILO) სტანდარტიზებულ მოთხოვნებს სიმაღლეზე უსაფრთხოდ მუშაობასთან მიმართებაში.

კომპანიების ჯანმრთელობისა და შრომის უსაფრთხოების მენეჯერებისთვის, საჭირო კომპეტენციების განვითარება ორგანიზაციაში საჭიროა უსაფრთხოების ეფექტური მართვისთვის და განკუთვნილია კომპანიების ჯანმრთელობისა და შრომის უსაფრთხოების მენეჯერებისთვის, ინჟინრებისთვის, შრომისა და ჯანმრთელობის უსაფრთხოებაზე პასუხისმგებელი სხვა პირებისთვის.

რისკების შეფასების სატრენინგო პროგრამის მიზანია, საწარმოში/ორგანიზაციაში სამუშაო ადგილზე არსებული საფრთხეების გამოვლენის, რისკების განსაზღვრის/შეფასების, მათი შემცირების ან აღმოფხვრის მეთოდებისა და სისტემური მიდგომების შესწავლა. პროგრამა პრაქტიკული გამოყენებისაა და ასეთი სისტემის დანერგვა ნებისმიერ

კომპანიას შეუძლია. აქვე უნდა ავლნიშნოთ, რომ შრომის და ჯანმრთელობის უსაფრთხოების პირობების თანამედროვე სტანდარტების და მიდგომების დანერგვა, საშუალებას იძლევა არა მხოლოდ პერსონალის უსაფრთხოების გარანტიებს, არამედ ხელს უწყობს კომპანიის შემოსავლების ზრდას.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ სატრენინგო კომპანიები ნელნელა მატულობს და მშენებლობის სექტორში დასაქმებულებს კვალიფიკაციის ამაღლების არჩევანის საშუალება ეძლევათ რაც მშენებლობის ამ კუთხით სწრაფად განვითარების საწინდარია.

გამოკითხული სამშენებლო კომპანიების უმრავლესობა აპირებს აწარმოოს უბედური შემთხვევის მოკვლევა.

კომპანიაში უბედური შემთხვევის მოკვლევის მიზანია ინციდენტის გამომწვევი მიზეზების დადგენა, უბედური შემთხვევების პრევენცია. მოკვლევის მიზანი არ არის დამნაშავე პირის გამოვლენა და დასჯა. უბედური შემთხვევის მოკვლევის მიზნით, კომპანია ქმნის მოკვლევის კომისიას ინციდენტიდან 24 საათში. კომისიის შემადგენლობაში შედიან: შრომის უსაფრთხოების მენეჯერი, კომპანიის დირექტორი ან კომპანიის მენეჯმენტის სხვა წარმომადგენელი, დასაქმებულთა წარმომადგენელი შრომის უსაფრთხოების საკითხებში (ასეთის არსებობის შემთხვევაში), ასევე კანონმდებლობით გათვალისწინებული სხვა პირი. შრომის უსაფრთხოების მენეჯერი და მოკვლევის კომისია ინციდენტის შემთხვევაში განახორციელებს შემდეგ პროცედურებს:

შრომის უსაფრთხოების მენეჯერი:

- დაზარალებული პირისთვის პირველადი გადაუდებელი დახმარების აღმოჩენა და შემდგომი საფრთხის თავიდან ასაცილებლად აუცილებელი ზომების მიღება;

- ინციდენტის გამომწვევი სავარაუდო მიზეზის განსაზღვრა და მიზეზის/წყაროს იზოლაციისთვის ან ლიკვიდაციისთვის უსაფრთხოების ზომების მიღება;
- მძიმე, ფატალური და მასობრივი უბედური შემთხვევებისას, კომპეტენტური საგამომიებო ორგანოების წარმომადგენელთა მოსვლამდე, უბედური შემთხვევის ადგილის შემოფარგვლა და უცვლელად შეინარჩუნება, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც აუცილებელია ზომების მიღება პირის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დასაცავად.
- საშუალო სიმძიმის უბედური შემთხვევის ადგილის დათვალიერება და ფოტოგადაღება;
- თვითმხილველთა იდენტიფიცირება.
უბედური შემთხვევის მოკვლევის კომისია:
- თვითმხილველთა გამოკითხვა;
- კომპანიის თანამშრომელთა და ექსპერტების ინფორმაციის შესწავლა;
- ფოტომასალის, სქემების, გეგმების და სხვა მტკიცებულებების შესწავლა;
- საწარმოო გარემოს პირობების ანალიზი;
- უბედური შემთხვევის გამომწვევი ფაქტორების დადგენა;
- გასატარებელი ღონისძიებების განსაზღვრა;
- უბედური შემთხვევის მოკვლევის ოქმის გაფორმება.

კიდევ ერთი უმნიშვნელოვანესი საფეხური რაც აუცილებელია სამშენებლო კომპანიებისათვის რათა უზრუნველყონ უსაფრთხო სამუშაო გარემო არის პროფესიული დაავადებების პრევენცია და მოკვლევა - კომპანიის მენეჯმენტი განახორციელებს პროფესიული დაავადების აღრიცხვასა და მოკვლევას. აღრიცხვა- ანგარიშგებას ექვემდებარება მომეტებული საფრთხის შემცველი, მძიმე, მავნე და საშიშპირობებიან სამუშაო ადგილზე საწარმოო გარემოსა და სამუშაო პროცესის საფრთხის შემცველი ფაქტორების ზემოქმედებით განვითარებული დასაქმებულის მწვავე ან ქრონიკული დაავადების შესაძლო

შემთხვევა. მწვავე ან ქრონიკულ პროფესიულ დაავადებაზე გონივრული ექვის მიტანის შემთხვევაში, შესაძლო პროფესიული დაავადების გამომწვევი მიზეზ(ებ)ის დადგენის მიზნით კომპანიის დირექტორი შექმნის პროფესიული დაავადების მოკვლევის ჯგუფს ან/და მოიწვევს შესაბამისი დარგის სპეციალისტებს. კომპანიის მენეჯმენტი გაატარებს ჯგუფის/მოწვეული სპეციალისტების მიერ განსაზღვრულ, პროფესიული დაავადების გამომწვევი მიზეზების აღმოფხვრისა და პრევენციის ღონისძიებებს.

საგანგებო სიტუაციები და ევაკუაცია - საგანგებო სიტუაციების მზადყოფნისათვის კომპანია განსაზღვრავს პირობებს თუ როდის ხდება ევაკუაცია აუცილებელი, განახორციელებს პერსონალის სათანადო სწავლებას, პერსონალს განუსაზღვრავს სათანადო გზებსა და თავშეყრის ადგილებს, თვალსაჩინო ადგილებში განათავსებს გამაფრთხილებელ ნიშნებს, საავარიო განათებებს და საევაკუაციო გეგმებს. ინტენსიურად ამოწმებს საევაკუაციო გასასვლელებსა და შესაბამის ნიშნებს. ავარიული და საგანგებო სიტუაციებისას ხდება სამუშაო პროცესის გაჩერება, დაუყოვნებლივ სამუშაო სივრცის დატოვება საევაკუაციო გეგმის მიხედვით, შესაბამისი სამსახურების (112) დაუყოვნებლივ ინფორმირება, საჭიროების შემთხვევაში გადაუდებელი პირველადი დახმარების გაწევა.

მონიტორინგი და კონტროლი - კომპანიის მენეჯმენტი განახორციელებს შრომის უსაფრთხოების მოთხოვნების შესრულების მონიტორინგს და კონტროლს. გაანალიზებული და შესწავლილი ინფორმაციის ხასიათისა და ჩატარების დროის მიხედვით, მონიტორინგი, შესაძლოა იყოს აქტიური (გამაფრთხილებელი) და რეაქციული (საპასუხო).

აქტიურ (გამაფრთხილებელ) მონიტორინგში შედის:

- დაკვირვება შრომის უსაფრთხოებასა და ჰიგიენაზე, დასაქმებულთა ჯანმრთელობაზე (პერიოდული სამედიცინო შემოწმების შედეგების მიხედვით), საწარმოო გარემოს უსაფრთხოებაზე;

- კონკრეტული გეგმების შესრულების, ასევე შრომის უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად ჩატარებული საქმიანობის შედეგების ანალიზი;
- სისტემატიური შემოწმებები არსებული პირობების, ჯანმრთელობის დაცვის, შრომის უსაფრთხოებისა სისტემის ფუნქციონირების კუთხით.
- რეაქციულ (საპასუხო) მონიტორინგში შედის:
- საწარმოში ინციდენტებისა და პროფესიული დაავადებების კვლევის შედეგების ანალიზი;
- შრომის უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული საქმიანობის არადამაკმაყოფილებელი შედეგების, ინსტრუქციების ხარვეზების ანალიზი;
- უსაფრთხოების მოთხოვნების დარღვევის შედეგად მიყენებული ზიანის ანალიზი.
- პერიოდული კონტროლი განხორციელდება ყოველდღიურად და ყოველკვარტლურად. ყოველდღიურ კონტროლს განახორციელებს შრომის უსაფრთხოების მენეჯერი და მთავარი ინჟინერი.
- შრომის უსაფრთხოების მენეჯერის მიერ ყოველდღიურად შემოწმდება:
- სამუშაო ადგილების, სათავსების, საევაკუაციო გასასვლელების მდგომარეობა;
- ინდივიდუალური და კოლექტიური დაცვის საშუალებების არსებობა და სწორი გამოყენება;
- წინასამუშაო ინსტრუქტაჟებისა ჩატარება;
- წინა შემოწმებების დროს გამოვლენილი დარღვევების აღმოსაფხვრელად ჩატარებული ღონისძიებებისა და მითითებების შესრულება;
- პერსონალის მიერ შრომის უსაფრთხოების საერთო მოთხოვნების შესრულება.
- მთავარი ინჟინრის მიერ ყოველდღიურად შემოწმდება:

- ტექნოლოგიური მოწყობილობების, აღჭურვილობისა და ინსტრუმენტების, ასევე ტვირთამწე საშუალებების უსაფრთხოება;
- სავენტილაციო სისტემებისა და მოწყობილობების გამართულობა;
- უსაფრთხოების ინსტრუქციების შესრულება.
- ყოველკვარტლური შემოწმება განხრციელდება დირექტორის მიერ, ამისათვის შექმნილი კომისიის ან მოწვეული სპეციალისტების მეშვეობით. ყოველკვარტლური კონტროლის მიმდინარეობისას შემოწმდება:
 - ყოველდღიური კონტროლის ორგანიზება და შედეგები;
 - კომპანიის დირექტორის განკარგულებებისა და უსაფრთხოების ინსტრუქციების შესრულება;
 - საწარმოში მომხდარი უბედური შემთხვევებისა და პროფესიონალური დაავადებების მოკვლევის კომისიის/ჯგუფის მიერ განსაზღვრული ღონისძიებების შესრულება;
 - სწარმოო ან სხვა მოწყობილობების, ტექნოლოგიური პროცესების გამართულობა და შრომის უსაფრთხოების მოთხოვნებთან შესაბამისობა;
 - შრომის და სახანძრო უსაფრთხოების ნორმებისა დაცვა.
 - დამცავი, სასიგნალო, ხანძარსაწინააღმდეგო საშუალებებისა და მოწყობილობების არსებობა და მათი მდგომარეობა;
 - ინსტრუქტაჟის ჩატარების დროულობა და ხარისხი;
 - ინდივიდუალური დაცვის საშუალებების არსებობა და მომუშავეთა მიერ მათი გამოყენების სისწორე;
 - სამუშაო სივრცის სანიტარულ-ჰიგიენური მდგომარეობა;
 - დასაქმებულთა სამკურნალო-პროფილაქტიკური ღონისძიებების შესრულება;

- შრომის უსაფრთხოების თვალსაჩინო ნიშნები არსებობა და მათი მდგომარეობა.

ყოველკვარტლური კონტროლისას გამოვლენილი ნაკლოვანებები დაფიქსირდება შესაბამის დასკვნაში, აღნიშნული დასკვნის საფუძველზე განისაზღვრება გასატარებელი ღონისძიებები, მათი შემსრულებლები და შესრულების ვადები. შემოწმებისას გამოვლენილი ისეთი დარღვევების/ხარვეზების შემთხვევაში, რომლებმაც შესაძლოა ზიანი მიაყენოს პერსონალის ჯანმრთელობას ან გამოიწვიოს ავარია, მუშაობა წყდება ამ დარღვევების აღმოფხვრამდე. (OSHA , PROTECTING ROOFING WORKERS)

თანამედროვე სტანდარტებით სამშენებლო კომპანიებს უნდა ქონდეთ შრომის უსაფრთხოების ღონისძიებების ერთწლიანი გეგმა - კომპანია ქმნის ერთწლიან გეგმას, რომელსაც ამტკიცებს დირექტორი (იხ დანართი 3). საკანონმდებლო რეგულაციების, ექსპერტების რეკომენდაციების, უსაფრთხოების კუთხით არსებული პრაქტიკის გაანალიზების საფუძველზე, კომპანია პერიოდულად განახორციელებს წინამდებარე შრომის უსაფრთხოების გეგმის მოდიფიკაციას.

ცხრილი # 4. შრომის უსაფრთხოების ღონისძიებები

N	ღონისძიების დასახელება	პასუხისმგებელი პირი
1	შრომის უსაფრთხოებაზე პასუხისმგებელი თანამშრომლის შრომის უსაფრთხოების სპეციალისტის მომზადების შესაბამის კურსებზე გაგზავნა	დირექტორი
2	საამქროს ყველა თანამშრომელისათვის საერთო	შრომის უსაფრთხოების მენეჯერი

	<p>ტრენინგის ჩატარება შემდეგ თემატიკაში:</p> <p>ა) შრომის უსაფრთხოების სამართლებრივ საკითხები და უსაფრთხო შრომის პრინციპები;</p> <p>ბ) სახანძრო უსაფრთხოება, საგანგებო სიტუაციები, საევაკუაციო ღონისძიებები.</p>	
3	<p>ყველა აუცილებელი ტრენინგი უნდა გაიწეროს თარიღებისა და პასუხისმგებელი პირების მითითებით</p>	
4	<p>საწარმოწ ყველა თანამშრომელისათვის სპეციფიური სამუშაო პროცედურებისა და აღჭურვილობის გამოყენების ინსტრუქტაჟების ჩატარება</p>	მთავარი ინჟინერი
5	<p>საამქროში სანიტარულ-ჰიგიენური მოთხოვნების დადგენილ ნორმებთან შესაბამისობის შემოწმება.</p>	დირექტორი
6	<p>წარმოებაში ინციდენტებისა და უბედური შემთხვევების რეგისტრაციისთან და მოკვლევასთან დაკავშირებული შესაბამისი ჟურნალისა და ფორმების მომზადება.</p>	შრომის უსაფრთხოების მენეჯერი
7	<p>საწარმოში დამატებითი</p>	შრომის უსაფრთხოების

	გამაფრთხილებელი განთავსება	ნიშნების	მენეჯერი
8	საწარმოს	თანამშრომლებისათვის	დირექტორი
	სამედიცინო შემოწმების	ჩატარება	
9	საწარმოს	თანამშრომლების უბედურ	დირექტორი
	შემთხვევაზე დაზღვევა		
1 0	საწარმოში შრომის	უსაფრთხოების	დირექტორი
	აუდიტის	ჩატარება	
1 1	პერსონალისთვის	სახანძრო	შრომის უსაფრთხოების
	უსაფრთხოების სწავლების	ჩატარება	მენეჯერი
1 2	საწარმოში რისკების დონის კიდევ	უფრო შემცირების მიზნით,	
	დამატებითი ღონიძიებების გეგმის	შემუშავება (გადამზადება,	
	ინსტრუქციების განახლება,	დამატებითი მექანიზმები,	
	აღჭურვილობა და სხვა)		

1.5 პრობლემების აღმოფხვრის გზები

როგორც მოგახსენეთ, კომპანიების მზაობა და მონდომება მაქსიმალურად აირიდონ უბედური შემთხვევა, ხელი შეუწყოს საშიშ საწარმოო ფაქტორებისგან მუშაკების დაცვას, თავიდან აიცილოს საწარმოო ტრამვები, შეუძლოდ ყოფნის, დაავადებები და ფატალური შედეგები

დიდია. გამოკითხული კომპანიების უმრავლესობა ცდილობს უზრუნველყოს უსაფრთხოებისა და შრომის დაცვის მართვის სისტემების ელემენტების ინტეგრირება, როგორც პოლიტიკური და მმართველობითი ღონისძიების შრემადგენელი ნაწილი. კომპანიებს გაშვებული ყავდა ან ახლა ყავს უსაფრთხოების მენეჯერები გადამზადებაზე. დაინტერესებულნი არიან, რომ ყავდეთ კვალიფიციური კადრები. მაგრამ პრობლემები მაინც არის. მტავარ პრობლემას წარმოადგენს დასაქმებულთა მენტალობის გაზრდა და მზაობა უსაფრთხოების ნორმების დასაცავად. სამშენებლო ობიექტზე დასაქმებულები ხშირად ამბობენ უარს უსაფრთხოების ზომების გატარებაზე, არ იხურავენ ჩაფხუტს, არ იყენებენ სიმაღლეზე მუშაობისას ქამრებს, პირბადეებს, რესპირატორებს, ხმის დამხშობებს და ა.შ.

ჩვენი აზრით პრობლემის აღმოსაფხვრელად აუცილებელია დასაქმებულებს მივაწოდოთ ინფორმაცია რისკების შესახებ და ასევე ინფორმაცია თუ როგორ იცავენ შრომის უსაფრთხოების ნორმებს მსოფლიოს წამყვანი სამშენებლო კომპანიები. ამ მიზნით დავინტერესდით როგორ იცავს უსაფრთხოების მკაცრი ნორმებით მსოფლიოში ცნობილი ბრიტანული კომპანია “*ბრიტიშ პეტროლიუმი*” საკუთარი მუშახელის უსაფრთხოებას სამშენებლო სამუშაოების მიმდინარეობისას.

“პირველივე დღეს მოგვცეს ე.წ. სეიფთი ბათინკი, რომელსაც რკინის ცხვირი ჰქონდა, ქვის დაცემის შემთხვევაში რომ დაეცვა, ჩაფხუტი, სათვალე, ხელთათმანები, სათვალე და კომბინიზონი, მთელი ტანი დაფარული უნდა გვექონოდა. ამ ყველაფრის გარეშე არ გვიშვებდნენ სამუშაო ადგილზე. უსაფრთხოების ოფიცრები ჩვენთან ერთად იყვნენ და მუდმივად გვაკონტროლებდნენ. მიწის სატკეპნი ან ექსკავატორები თუ მუშაობდა, ხმის დამხშობები უნდა გაგვეკეთებინა, ცემენტზე მუშაობის დროს კი პირბადეები”- ამბობს მერაბი, რომელიც ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის პროექტის ფარგლებში, ერთ-ერთი კოტეჯის მშენებლობაზე ბი-პის მიერ დაქირავებულ კომპანია

“ფერიში” მუშაობდა. სამუშაო ადგილზე უსაფრთხოების ორი ოფიცერი იყო, ერთი კომპანია “ფერის”, მეორე- “ზრითიშ პეტროლიუმის”. ასევე, იყო ექიმის ოთახი, სადაც ყოველ დილით ალკოტექსტს იტარებდნენ. სამედიცინო ყუთის გარეშე კი ობიექტზე არცერთი მანქანა არ დაიშვებოდა- “უსაფრთხოების ოფიცერი თვეში ერთხელ ან ორჯერ გვიკითხავდა ინსტრუქციებს- როგორ უნდა მოვექცეულიყავით ამა თუ იმ სიტუაციაში. რეპეტიციებს გავდიოდით, პირველადი დახმარება როგორ უნდა აღმოგვეჩინა, მაგ. თუ ვიღაც წაიქცა და ხელი ან ფეხი მოიტეხა, როგორ უნდა მიგვეყვანა ის ექიმის ოთახამდე. “ოქროს წესები” აქვს ბი-პის და ეს ყველას ძალიან გვიხაროდა. კილოგრამებზე იყო ლიმიტი, 18 კგ-ზე მეტის აწევის უფლება არ გვქონდა. საათში ერთხელ შეგვეძლო 10 წუთი შეგვესვენა, შრომის “უსაფრთხოების ოფიცრები” გვეუბნებოდნენ: დაისვენეთ, დინჯად იმუშავეთ, ჯანმრთელობას გაუფრთხილდითო. გადასავარდნი ან ორმო სადაც იყო, შემოვლობავდით, წითელ-ყვითლად ვღებავდით, რომ ვინმე არ ჩავარდნილიყო. ნისლიანი ამინდის დროს კი საერთოდ არ გვამუშავებდნენ.”

[\(http://isoms.ge/post/188/%E1%83%9B%E1%83%A8%E1%83%94%E1%83%9C%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%9A%E1%83%9D%E1%83%91%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%96%E1%83%94-%E1%83%92%E1%83%90%E1%83%96%E1%83%A0%E1%83%93%E1%83%98%E1%83%9A%E1%83%98-%E1%83%9B%E1%83%A1%E1%83%AE%E1%83%95%E1%83%94%E1%83%A0%E1%83%9E%E1%83%9A%E1%83%98-%E1%83%93%E1%83%90-%E1%83%A8%E1%83%A0%E1%83%9D%E1%83%9B%E1%83%98%E1%83%A1-%E1%83%A3%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%A4%E1%83%A0%E1%83%97%E1%83%AE%E1%83%9D%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%90\)](http://isoms.ge/post/188/%E1%83%9B%E1%83%A8%E1%83%94%E1%83%9C%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%9A%E1%83%9D%E1%83%91%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%96%E1%83%94-%E1%83%92%E1%83%90%E1%83%96%E1%83%A0%E1%83%93%E1%83%98%E1%83%9A%E1%83%98-%E1%83%9B%E1%83%A1%E1%83%AE%E1%83%95%E1%83%94%E1%83%A0%E1%83%9E%E1%83%9A%E1%83%98-%E1%83%93%E1%83%90-%E1%83%A8%E1%83%A0%E1%83%9D%E1%83%9B%E1%83%98%E1%83%A1-%E1%83%A3%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%A4%E1%83%A0%E1%83%97%E1%83%AE%E1%83%9D%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%90))

ჩვენი გამოკითხული სამშენებლო კომპანიების უმრავლესობა ამბობს რომ პრობლემები არის. მუშახელი უარს ამბობს ჩაფხუტისა და

უსაფრთხოების აღჭურვილობის ტარებაზე, არ იკეთებს სიმაღლეზე მუშაობისას ქამრებს და ა.შ. თუმცა რამოდენიმე კომპანიამ შეძლო ჯარიმების დაწესების გზით მინიმუმამდე დაეყვანა დასაქმებულთა დაუმორჩილებლობა.

„იყო პერიოდი როდესაც დასაქმებული ჩაფხუტს იხურავდა მხოლოდ მაშინ, როდესაც სამშენებლო ობიექტზე გამოჩნდებოდა ხელმძღვანელი პირი. გავზარდეთ ჯარიმები რამაც შედეგი გამოიღო, თუმცა პრობლემა 100 % ით მოგვარებული ჯერ კიდევ არ არის“, -ამბობს სამშენებლო კომპანიის პროექტების მენეჯერი.

ვაგრძელებთ მუშაობას, რათა მივაღწიოთ ჩვენი ოპერაციების შესაბამისობას OMS-ის მოთხოვნებთან და ამ მიზნით ვატარებთ თვითკონტროლის ღონისძიებებს, რომელთა მეშვეობით ვაკონტროლებთ თითოეული მოთხოვნის შესრულების მხრივ არსებულ მდგომარეობას.

ჩვენ მივმართავთ გეგმაზომიერ ქმედებებს, რათა შევინარჩუნოთ სტანდარტებთან შესაბამისობა რისკების დონეების შემცირებისა და ჩვენი მუშაობის ხარისხის ამაღლების მიზნით.

უცვლელი რჩება ჩვენი ვალდებულება – თავიდან ავიცილოთ უბედური შემთხვევები, დავიცვათ ადამიანების უსაფრთხოება და გავუფრთხილდეთ გარემოს.

ინდივიდუალური უსაფრთხოების გარდა, ჩვენ დიდ ყურადღებას ვაქცევთ ჩვენი საოპერაციო სისტემების და პროცესების მთლიანობის შენარჩუნებას სწორი სამშენებლო პრინციპების, საინჟინრო, საექსპლუატაციო და ტექნიკური მომსახურების პრაქტიკის პროცესის უსაფრთხოების დანერგვით.

ჩვენ განვსაზღვრეთ პროცესის უსაფრთხოების ძირითად რისკებს ობიექტის ექსპლუატაციაში გაშვებისას და ვთხოვთ თანამშრომლებს

შეგვატყობინონ პროცესის უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული ინციდენტები.

ჩვენ გვაქვს პროცესის უსაფრთხოების სხვადასხვა ასპექტის ამსახველი რამდენიმე ყოველთვიური დასკვნა როგორცაა საოპერაციო რისკების შეფასება და დასკვნები სტანდარტულ საოპერაციო პროცედურებთან შესაბამისობის და მუშაობის უსაფრთხო სისტემების შესახებ.

მენეჯერების ყოველთვიურ შეხვედრებზე, რომლებსაც უძღვებიან საინჟინრო და ტექნიკური სპეციალისტები, ჩვენ ვიხილავთ მთავარი პროცესის უსაფრთხოების და მთლიანობის მართვის განხორციელების ინდიკატორებს. ბევრი მათგანი „წამყვანი“ ინდიკატორია, რომლებიც მიუთითებს ჩვენი კონტროლის სიძლიერეზე.

ჩვენ ვაწარმოებთ მცირე გაჟონვის ან დაღვრის შემთხვევების ამსახველ ანგარიშგებას, ჩანაწერებს და მონიტორინგს, რათა გავაუმჯობესოთ ჩვენი მუშაობა და ყველა ღონე ვიხმაროთ მაქსიმალურად შევამციროთ შესაძლო სერიოზული ინციდენტების რისკი. ჩვენ ვიყენებთ ამერიკის ნავთობის ინსტიტუტის (API) სტანდარტს პროცესის უსაფრთხოების.

ჩვენ ვიძიებთ თითოეულ ინციდენტს, რათა გამოვავლინოთ მათი გამომწვევი ფაქტორები და მიზეზები იმისათვის, რომ მივიღოთ სათანადო ზომები მომავალში მათ აღსაკვეთად და მაქსიმალურად შევამციროთ შესაძლო ნეგატიური შედეგები.

ჩვენ კვლავ მოვუწოდებთ ჩვენს თანამშრომლებსა და ჩვენს კონტრაქტორებს, რომ განაცხადონ ყველა შესაძლო ინციდენტის შესახებ გარდა ამისა, ჩვენ ყოველთვიურად ვაანალიზებთ მომხდარ ინციდენტებს და კვარტალში ერთხელ ვამზადებთ ტენდენციის ამსახველ ანგარიშებს, რომელთა მომზადებაში ჩართული არიან ექსპლუატაციის, ტექნიკური მომსახურების, პროექტების, საინჟინრო, ჯანმრთელობის, შრომის

უსაფრთხოებისა და გარემოს დაცვის (HSE) განყოფილებების სპეციალისტები.

ჩვენ ვაანალიზებთ უშუალო და სისტემურ მიზეზებს, გამოვავლენთ პრობლემურ არეებს, ვათანხმებთ და ვახორციელებთ გამოსასწორებელ ღონისძიებებს.

ჩვენ ვაგრძელებთ თანამშრომლებისა და კონტრაქტორების ცნობიერების ამაღლებას მიღებული გამოცდილებისა და უსაფრთხოების ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებზე, როგორცაა პოტენციურად სერიოზული შედეგების მქონე ინციდენტებთან, გველებთან, სითბოსთან, სიცივესთან, ყინულთან, ცეცხლთან, მოცურებასთან, ფეხის წამოკვრასა და დავარდნასთან, თითების დაზიანებასთან, ბარიერებთან, სიმძიმის აწევასთან, ბუნებრივ რადიოაქტიურ ნივთიერებებთან, უსაფრთხო მართვასთან და ნახშირბადის მონოქსიდის გაჟონვასთან დაკავშირებული რისკები.

კრიზისული სიტუაციებისა და ბიზნესის უწყვეტობის უზრუნველყოფის სისტემის მართვის დაგეგმვა ძალიან მნიშვნელოვანია, თუ ჩვენ ორიენტირებული ვართ უზრუნველყოფით ჩვენი თანამშრომლების უსაფრთხოება, ეფექტიანად გავუმკლავდეთ საგანგებო სიტუაციებს და თავი ავარიდოთ შესაძლო სერიოზულ დარღვევებს.

რეგულარულ მონიტორინგთან ერთად, ჩვენ აგრეთვე ვმუშაობთ პოტენციური კრიზისული სიტუაციების და ბიზნესის უწყვეტობის რისკების გამოვლენის მიმართულებით და ვაწყობთ რეგულარულ წვრთნებს ჩვენი ჯგუფების მზადყოფნის შესამოწმებლად.

ჩვენ მუდმივად ვზრუნავთ კრიზისული სიტუაციების და ბიზნესის უწყვეტობის მართვის საკითხების, ნავთობის დაღვრაზე რეაგირებასა და ხანძარსა წინააღმდეგო შესაძლებლობების გაუმჯობესებაზე. ეს ყველაფერი კი მოითხოვს მკაფიოდ ჩამოყალიბებულ ორგანიზაციას და გეგმებს, კარგი

ხარისხის რეაგირების რესურსებს და მაღალ დონეზე მომზადებულ პერსონალს.https://www.bp.com/ka_ge/georgia/home/community/-0.html

1.6 შრომის უსაფრთხოების მკონტროლებელი ორგანიზაციები

შრომის უსაფრთხოების კანონმდებლობის შემოღებასა და გამკაცრებასთან ერთად ბაზარზე გამოჩნდა კომპანიები, რომლებიც სამშენებლო კომპანიებს სთავაზობენ შრომის უსაფრთხოების მონიტორინგს და იმ ღონისძიებების გატარებაც რაც უზრუნველყოფს უსაფრთხო სამუშაო გარემოს შექმნას. ჩვენ მოვიკვლიეთ რამოდენიმე მათგანი რათა დაგვედგინა რამდენად სრულყოფილია მათი მომსახურება და გადაჭრის თუ არა ზემოხსენებულ პრობლემებს ასეტი კომპანიების არსებობა. განვიხილოთ რამოდენიმე მატაგანი:

საფკო - 12 წლიანი საერთაშორისო გამოცდილებით ჯანმრთელობის დაცვის და შრომის უსაფრთხოების სფეროში. ამბობენ რომ არიან საქმის პროფესიონალები და ფლობენ შესაბამისი კვალიფიკაციის ჯანმრთელობის დაცვის და შრომის უსაფრთხოების საერთაშორისოდ აღიარებულ სტანდარტებსა და მოთხოვნებში. მათი კლიენტები არიან სხვადასხვა ინდუსტრიის წარმომადგენლები, მათ შორის: სამშენებლო, საწარმოო, ფაბრიკა-ქარხნები, პორტები, სასტუმროები, სასწავლო დაწესებულებები და ასე შემდეგ. ფლობენ მაღლესი ხარისხის ჯანმრთელობის დაცვის და შრომის უსაფრთხოების საერთაშორისოდ ავტორიზებულ სერტიფიკატებს, როგორებიც არიან:

National Examination Board in Occupational Safety and Health (NEBOSH), IOSH (institution of Safety and Health), OHSAS 18001; ISO 19011 Lead Auditor; NFPA (National Fire Protection Administration) BOHS (British Occupational Hygiene Society); Control of Work Systems. მათი მიზანია წამოადგინონ, დანერგონ და განავითარონ ამერიკული და ბრიტანული (OSHA, BSC) შრომის უსაფრთხოების სტანდარტები, დაეხმარონ ადგილობრივ ბიზნესებს უსაფრთხოების კულტურის დანერგვაში და განვითარებაში, მაღალი სტანდარტების მიღწევაში და მათ შენარჩუნებაში.

საფკოს პროექტებია:

- გრინჰილ რეზიდენსის მშენებლობის პროცესის შრომის უსაფრთხოების ზედამხედველობას. ჩვენი სერტიფიცირებული და კვალიფიციური წარმომადგენელი მიმაგრებულია სამშენებლო პროცესზე და უზრუნველყოფს სამუშაოების უსაფრთხო წარმართვას.
- საფკო ანხორციელებს შრომის უსაფრთხოების კონსულტაციას და მართვის სისტემების დანერგვას თბილისში ამჟამად მიმდინარე ერთ-ერთ ყველაზე მასშტაბურ და მნიშვნელოვან პროექტზე - "პანორამა თბილისი." ჩვენი წარმომადგენლები უზრუნველყოფენ პროექტის პროცედურულ და დოკუმენტალურ გამართულობას, ყოველდღიურ ზედამხედველობას, ტრენინგების და ინსტრუქტაჟების ჩატარებას, რისკების შეფასებისა და ინციდენტების ანგარიშგების / მოკვლევის პროცესის მართვას და ა.შ.
- საფკო ჩართულია ენგურის ტურისტული ცენტრის პროექტის დიზაინის შემუშავების პროცესში. კერძოდ, ჩვენი ჯგუფის წევრები სახანძრო უსაფრთხოების დარგში კონსულტაციას უწევენ ესტონურ არქიტექტორულ კომპანიას - KOKO Architects - რომელიც პასუხისმგებელია ენგურის ტურისტული ცენტრის არქიტექტორული პროექტის შემუშავებაზე. ჩვენი კონსულტანტები ინტენსიურად მუშაობენ ესტონელ კოლეგებთან ერთად, აცნობენ მათ საქართველოში მოქმედ რელევანტურ კანონმდებლობას, ამოწმებენ სახანძრო უსაფრთხოების სისტემების ნახაზებს და უზრუნველყოფენ, რომ დიზაინი შეესაბამებოდეს საქართველოსა და საერთაშორისო სტანდარტებს.

- ჩვენი ერთ-ერთი ყველაზე მასშტაბური და საამაყო პროექტი გახლავთ კომპანია „ინ-სი“- სთან თანამშრომლობა და თბილისის განვითარების ფონდის მიერ წარმოებულ რამდენიმე უმნიშვნელოვანეს სამშენებლო და სარეაბილიტაციო პროექტში ჩართულობა. კომპანია „ინ-სი“ არის საქართველოში ერთ-ერთი ყველაზე მსხვილი სამშენებლო კომპანია, რომელიც სხვა არსებულ პროექტებთან ერთად აქტიურად იღებს მონაწილეობას თბილისის ისტორიული უბნების სარეაბილიტაციო სამუშაოებში. მათი მენეჯმენტის ქვეშაა ისეთი ობიექტები, როგორცაა „პანორამა თბილისი,“ გუდიაშვილის მოედნის რეაბილიტაცია, ათონელის ქუჩის რეაბილიტაცია, მერსედესის ცენტრის მშენებლობა და ა.შ.
- კომპანია „საფკო“ რეგულარულად ატარებს ტრენინგს სიმაღლეზე უსაფრთხო მუშაობასა და მასთან ასოცირებული დამცავი საშუალებების შესახებ. ეს ტრენინგი განსაკუთრებულად აქტუალურია სამშენებლო და სამრეწველო ინდუსტრიებში, სადაც ხშირია სიმაღლეზე წარმოებულ სამუშაოები და შესაბამისად მომატებულია რისკები. ერთ-ერთი ასეთი სესია ჩატარდა ლუდსახარშ „Global Beer Georgia“-ში, რომელიც აქტიურად ცდილობს კომპანიაში შრომის უსაფრთხოების სტანდარტების გაუმჯობესებას და საერთაშორისო სერთიფიცირების მოპოვებას.

(safco.ge)

HSE service group - მრავალწლიანი საერთაშორისო გამოცდილებით სთავაზობს კლიენტებს შრომის უსაფრთხოების მენეჯმენტს. ამბობენ რომ მათი პარტნიორების თანამშრომლების შრომის უსაფრთხოება დაცულია და თავად კომპანიებს გარანტირებული აქვთ შეფერხებებისა და სანქციების გარეშე

ოპერირება. საქმიანობის ყველა ასპექტში მუშაობენ საერთაშორისოდ აღიარებული სტანდარტების საფუძველზე გამოცდილი და კვალიფიციური კადრებით.

- მრავალწლიანი საერთაშორისო გამოცდილება
- წამყვანი პოზიცია ბაზარზე
- 40-მდე პარტნიორი კომპანია
- რეგიონის წამყვან პროექტებში მონაწილეობა

HSE service group-ს მომსახურების რამოდენიმე პაკეტი აქვს.

მომსახურება დეპარტამენტი გულისხმობს: კომპანიაში შრომის უსაფრთხოების დეპარტამენტის ჩამოყალიბებას, ობიექტზე კვალიფიციური კადრს სრული განაკვეთით (რეგისტრაცია მერიაში), შრომის უსაფრთხოების გეგმის შედგენას, სახანძრო უსაფრთხოების გეგმის შედგენას, საევაკუაციო გეგმის შედგენას, სამუშაო პროცესის სრულ კონტროლს, ტექნიკური უსაფრთხოების კონტროლს, შრომის უსაფრთხოების დოკუმენტაციის შექმნას, დოკუმენტაციის დანერგვას, დოკუმენტაციის მუდმივი წარმოებას და კონტროლს, რეკომენდაციების შესრულების ვადებისა და შესრულებული სამუშაოების ხარისხის კონტროლს, ინსტრუქტაჟის ჩატარებას თვეში ერთხელ, შიდა საჯარიმო სისტემის შემუშავებას, რეპორტირებს.

სრული მომსახურება გულისხმობს ობიექტზე კვალიფიციური კადრს სრული განაკვეთით (რეგისტრაცია მერიაში), შრომის უსაფრთხოების გეგმის შედგენას, სახანძრო უსაფრთხოების გეგმის შედგენას, საევაკუაციო გეგმის შედგენას, სამუშაო პროცესის სრულ კონტროლს, ტექნიკური უსაფრთხოების კონტროლს, შრომის უსაფრთხოების დოკუმენტაციის შექმნას, დოკუმენტაციის დანერგვას, დოკუმენტაციის მუდმივი წარმოებას და კონტროლს, რეკომენდაციების შესრულების ვადებისა და შესრულებული სამუშაოების ხარისხის კონტროლს, ინსტრუქტაჟის ჩატარებას თვეში ერთხელ, შიდა საჯარიმო სისტემის შემუშავებას, რეპორტირებს.

სერვისი კონსულტაცია გულისხმობს ობიექტზე სამ დღეში ერთხელ კვალიფიციური კადრის ყოფნას, რეკომენდაცია შრომის უსაფრთხოების გეგმის შედგენასთან დაკავშირებით, რეკომენდაცია სახანძრო უსაფრთხოების გეგმის შედგენასთან დაკავშირებით, რეკომენდაცია საევაკუაციო გეგმის შედგენასთან დაკავშირებით, რეკომენდაცია ტექნიკური უსაფრთხოების კონტროლთან დაკავშირებით, რეკომენდაცია შრომის უსაფრთხოების დოკუმენტაციის შექმნასთან დაკავშირებით, რეკომენდაცია დოკუმენტაციის მუდმივი წარმოებასთან დაკავშირებით და კონტროლი, რეკომენდაციების შესრულების ვადებისა და შესრულებული სამუშაოების ხარისხის კონტროლი. ინსტრუქტაჟის ჩატარება თვეში ერთხელ შიდა საჯარიმო სისტემის შემუშავება, რეპორტირება.

პაკეტი პრემიუმი ობიექტზე კვალიფიციური კადრი სრული განაკვეთით (რეგისტრაცია მერიაში), შრომის უსაფრთხოების გეგმის შედგენა, სახანძრო უსაფრთხოების გეგმის შედგენა, საევაკუაციო გეგმის შედგენა, სამუშაო პროცესის სრული კონტროლი, ტექნიკური უსაფრთხოების კონტროლი, შრომის უსაფრთხოების დოკუმენტაციის შექმნა, დოკუმენტაციის დანერგვა, დოკუმენტაციის მუდმივი წარმოება და კონტროლი, რეკომენდაციების შესრულების ვადებისა და შესრულებული სამუშაოების ხარისხის კონტროლი, ინსტრუქტაჟის ჩატარება თვეში ერთხელ, შიდა საჯარიმო სისტემის შემუშავება, რეპორტირება, ობიექტის კოლექტიური დაცვის საშუალებებით უზრუნველყოფა. (<http://hseservicegroup.com/>)

თავი 2. კვლევის მეთოდოლოგია

სამშენებლო სექტორში კანონმდებლობის გამკაცრების მშენებლობის ფინანსურ მდგომარეობაზე გავლენის კვლევის პროცესში გამოყენებული იქნა კვლევის რაოდენობრივი და თვისობრივი მეთოდები. კვლევისთვის საინტერესო ძირითადი საკითხების შესწავლისათვის რაოდენობრივი კვლევის მეთოდის შერჩევა განპირობებული იყო საკვლევი საკითხების შესახებ სტატისტიკურად სანდო ინფორმაციის მოგროვების საჭიროებით, ხოლო თვისობრივი მეთოდის გამოყენებით განხორციელდა კონკრეტული სამშენებლო კომპანიების ქეისების შესწავლა მათ წარმომადგენლებთან ინტერვიუების გზით. გარდა ამისა, კვლევის პროცესში გამოყენებულია მეორადინფორმაციის წყაროები, კერძოდ არსებული საკანონმდებლო ნორმატიული მასალები, სამეცნიერო სტატიები და სხვადასხვა ინტერნეტ რესურსები.

კვლევის საწყის ეტაპზე განხორციელდა მშენებლობის მარეგულირებელი საკანონმდებლო-ნორმატიული ბაზის შესწავლა, კერძოდ მოძიებული იქნა არსებული მარეგულირებელი დოკუმენტები და მოხდა მათი ანალიზი, განსაკუთრებით ყურადღება გამახვილდა შრომის უსაფრთხოების წესების შესწავლაზე. მომდევნო ეტაპზე შესწავლილი იქნა მათი მიზეზ-სედეგობრივი კავშირები მშენებლობის ფინანსურ მდგომარეობასთან და ის სტატისტიკური მასალები რომლებიც ასახევენ სამშენებლო სექტორის ფინანსურ მდგომარეობა. კვლევისთვის საინტერესო ძირითადი საკითხების შესწავლისათვის ზემოაღნიშნული კვლევის მეთოდების შერჩევა განპირობებული იყო საკვლევი საკითხების შესახებ სტატისტიკურად სანდო ინფორმაციის მოგროვების საჭიროებით. კვლევის სამიზნე აუდიტორიის საკვლევად ზემოაღნიშნული კვლევის ტექნიკა შეირჩა რამდენიმე მიზეზის გამო. პირველი ის რომ სამშენებლო კომპანიები იყვნენ ხელმისაწვდომები კვლევის მიზენბისთვის და მეორე, არსებობს გარკვეული სტატისტიკური მასალები რომლებიც ასევე ხელმისაწვდომია და ასახევენ სამშენებლო სექტორის მდგომარეობას.

კვლევი ბოლო ეტაპზე განხორციელდა მოძიებული მასალების კრიტიკული ანალიზი და სინთეზი, რის შედეგადაც ჩამოვყალიბეთ გარკვეული დასკვნები.

თავი 3. შედეგები და მათი განსჯა

ნაშრომში განხილულია სახელმწიფოს მიერ გამკაცრებული კანონი მშენებლობის ნებართვის აღებასთან დაკავშირებით, თუ როგორ აისახა ქვეყნის ბიუჯეტზე და საბანკო რეგულაციების გავლენა გაყიდვებთან დაკავშირებით. ასევე პრობლემა გვაქვს სამშენებლო ობიექტებზე უსაფრთხოების წესების დარღვევასთან დაკავშირებით რაც ხშირად სავალალო შედეგით, გარდაცვალებით დასრულდა. აღნიშნული პრობლემის გადასაჭრელად სახელმწიფომ შეიმუშავა კანონი და დააწესა ფულადი ჯარიმები.

შრომის უსაფრთხოების კანონის შემოღების შემდეგ ბაზარზე კომპანიების რიცხვმა, რომლებიც გვთავაზობენ ზემოხსენებულ მომსახურებას საგრძნობლად იმატა. კონკურენციის ზრდასთან ერთად მატულობს მომსახურების ხარისხიც რაც ვფირობთ საგრძნობლად გააუმჯობესებს უსაფრთხო სამუშაო გარემოს ქვეყანაში. მაგრამ მიუხედავად ყველაფრისა ნაკლოვანებები მაინც არის, სამწუხაროდ სამშენებლო ობიექტებზე სიკვდილიანობის რიცხვიც დიდია. სამშენებლო სექტორში, როგორც ფორმალურად, ასევე არაფორმალურად დასაქმებულები მრავალი პრობლემის წინაშე დგანან. თავად დასაქმებულთათვის, ყველაზე მნიშვნელოვანი პრობლემა დაბალი ანაზღაურებაა, თუმცა, ძალზე მწვავედ დგას შრომის უსაფრთხოების საკითხები, რაზეც მიანიშნებს ქვეყანაში არსებული მძიმე სტატისტიკა მშენებლობაზე დაღუპულთა და დაშავებულთა შესახებ. როგორც აღმოჩნდა, ხშირად, სამუშაო ადგილზე მომხდარი საწარმოო შემთხვევები განპირობებულია არამხოლოდ უსაფრთხოების ნორმების დაცულობით, არამედ ანაზღაურების არსებული ფორმითა და არანორმალური ფორმით: გასამრჯელოს გაცემა დამოკიდებულია იმაზე, თუ რამდენად სწრაფად დაასრულებს საქმეს დასაქმებული, რის გამოც, მუშები სამუშაოს

სწრაფად დასრულების მიზნით ვერ უფრთხილდებიან, ერთის მხრივ, საკუთარ სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას, მეორეს მხრივ კი, სათანადოდ ვერ იცავენ თავად მშენებლობის უსაფრთხოების ნორმებს. გარდა ამისა, შრომით კანონმდებლობასა და ამ დოკუმენტით განსაზღვრულ უფლებებზე სათანადო ინფორმაციას არ ცნობენ არც დასაქმებულები, არც დამსაქმებლები.

სამშენებლო სექტორში დასაქმებულები, რომლებიც ყოველდღიურ ფიზიკურ სამუშაოს ასრულებენ, ერთ-ერთი ყველაზე დაუცველი და მოწყვლადი ჯგუფია დასაქმებულთა შორის, არაფორმალურად დასაქმებულთა შემთხვევაში კი ვითარება უფრო მძიმეა, რადგან მათ წართმეული აქვთ ლეგალური სტანდარტებით განმტკიცებული ისეთი საშუალებების გამოყენების უფლება, როგორცაა, გაფიცვა, პროფესიულ კავშირში გაწევრიანება, შვებულებისა და ბიულეტენების გამოყენების უფლება და სხვანი, რადგან მათ არ აქვთ საფუძველი სამართლებრივი დავის წარმოშობისა და წარმოებისთვის. ამასთან, არაფორმალური დასაქმება პრობლემატურია სახელმწიფოსთვის, რადგან ის კარგავს თანხებს საშემოსავლო გადასახადის სახით და ჰყავს დასაქმებულთა ჯგუფი, რომელიც არ ფიქსირდება ოფიციალურ სტატისტიკაში, არ ხდება მათი აღრიცხვა. გამომდინარე იქიდან, რომ სამშენებლო სექტორი საქართველოში ერთ-ერთი ყველაზე მზარდი და მსხვილი სექტორია, შეგვიძლია ვივარაუდოთ, რომ ოფიციალური სტატისტიკის მიღმა, დასაქმებულთა საკმაოდ სოლიდური მასა ექცევა. მიუხედავად იმისა, რომ არაფორმალური დასაქმება სამშენებლო სექტორში შესაძლოა დიდ მასშტაბებს აღწევდეს, სახელმწიფოს ჩართულობა დასაქმებულთა პრობლემების მოგვარების მიმართულებით საჭიროა განხორციელდეს თანაბრად როგორც ფორმალურად, ასევე არაფორმალურად დასაქმებულთათვის. მას შემდეგ, რაც იარსებებს დაცული, მდგრადი, სტაბილური ფორმალური შრომის ბაზარი სამშენებლო სექტორში,

დასაქმებულთა სოციალური დაცულობის დონე გაიზრდება. მოსალოდნელია, რომ გაიზრდება თავად დასაქმებულთა მიერ შრომითი ურთიერთობის ფორმალიზების მოთხოვნაც, რადგან არსებული მოცემულობით სამშენებლო სექტორში ფორმალურად და არაფორმალურად დასაქმებულთა შრომით პირობებს შორის ძალიან მცირე სხვაობაა. გარდა ამისა, აუცილებელია, რომ სახელმწიფო ორგანოებს ჰქონდეთ წარმოდგენა არა მხოლოდ სამშენებლო, არამედ ყველა სექტორში არაფორმალური დასაქმების მასშტაბების შესახებ. მხოლოდ ამის შემდეგ იქნება შესაძლებელი, შემუშავდეს პოლიტიკა არაფორმალური სექტორის შემცირების მიმართულებით. იმისთვის, რომ მოხდეს არაფორმალური დასაქმების ზომის გამორკვევა, საჭიროა განხორციელდეს არაფორმალური დასაქმების კვლევა. აღნიშნული კვლევა ხორციელდება მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში. შრომის საერთაშორისო ორგანიზაცია (ILO) ფლობს არაფორმალური დასაქმების კვლევის აპრობირებულ მეთოდებს, რაც შესაძლოა გამოყენებულ იქნას საქართველოს შემთხვევაშიც. აუცილებელია მოხდეს ქმედითი და ეფექტური შრომის ინსპექციის ფორმირება საქართველოში. შრომის ინსპექციას უნდა გააჩნდეს ნებისმიერი სამშენებლო კომპანიის სამუშაო პროცესზე ინსპექტირებისა და სანქციონების მექანიზმები, რაც აუცილებელი პირობაა პრობლემის ძირეული აღმოფხვრისათვის. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ის მძიმე სტატისტიკა, რაც არსებობს სამშენებლო მოედნებზე დაღუპულთა და დაშავებულთა მიმართულებით, შესაძლოა მეტად გაიზარდოს, სამშენებლო სექტორის ზრდის ტემპების გათვალისწინებით. ასევე, აუცილებელია, შრომის ინსპექციას შეეძლოს დასაქმებულთა შრომითი უფლებების დაცულობის მონიტორინგი, რათა ყველა დასაქმებულმა შეძლოს შრომის კოდექსით განსაზღვრული უფლებების რეალიზება, არ იმუშავოს აუნაზღაურებელი ზეგანაკვეთური საათებით, მიიღოს კუთვნილი შვებულება და სხვა სოციალური სიკეთეები. გარდა ამისა, სასურველია მეტად დაიხვეწოს კანონმდებლობა, რომელიც

სამშენებლო უსაფრთხოებასა და მშენებლობის პროცესის სხვა, საზოგადოებრივი თუ კულტურული ნორმების დაცვისადმი დაქვემდებარების უზრუნველყოფას გულისხმობს, განხორციელდეს ცვლილებები კანონში მშენებლობის შესახებ, ასევე გაფართოვდეს ზედამხედველობითი ორგანოების უფლებამოსილებები, თუმცა, თუ აქაც, შრომის ინსპექციის მსგავსად, არ იქნება აღსრულების ეფექტური მექანიზმები, მდგომარეობა არ გაუმჯობესდება. მნიშვნელოვანია დასაქმებულთა გაერთიანებებისა და მათ ინტერესებზე ორიენტირებული ორგანიზაციების როლიც. აუცილებელია, პროფკავშირულმა ორგანიზაციებმა მეტი ძალისხმევა მიმართონ მშენებლობის სექტორში დასაქმებულთა საკუთარ რიგებში გაწევრიანების, შრომით უფლებებზე მათი ინფორმირების კუთხით, ასევე აწარმოონ კვლევები სამშენებლო სექტორის სპეციფიკისა და მასში დასაქმებულთა სამუშაო პირობების აღწერისა და შეფასების მხრივ, რადგან სამშენებლო სექტორი, ერთ-ერთი ყველაზე შეუსწავლელი სფეროა ამ მხრივ. დასაქმებულთა ინფორმირების საქმეში მნიშვნელოვანია, აქტიურად იყოს ჩართული შრომის ინსპექციაც. საჭიროა შრომის ინსპექციის მიერ საკომუნიკაციო აქტივობების დაგეგმვა დასაქმებულთა ცნობიერების ამაღლების კუთხით მათი შრომითი უფლებების შესახებ.

დასკვნა და რეკომენდაციები

დასასრულს, დასკვნის სახით შესაძლებელია ითქვას, რომ ქვეყანაში დასაქმებულთა უფლებრივი მდგომარეობა, შრომის პირობები და უსაფრთხოება სამუშაო ადგილებზე, საქართველოსათვის ერთ-ერთი უმთავრესი გამოწვევაა. მიუხედავად უკანასკნელ წლებში განხორციელებული რიგი საკანონმდებლო თუ სტრუქტურული ცვლილებებისა, დასაქმებულთა უფლებრივი მდგომარეობა, საშუალო ანაზღაურება და შრომითი უსაფრთხოება იდეალური ჯერ კიდევ არ არის და დახვეწას საჭიროებს. კვლევის ფარგლებში გამოკითხული დეველოპერები / სამშენებლო კომპანიების წარმომადგენლები იზიარებენ იმ მოსაზრებას, რომ მშენებლობაზე სრულყოფილად არ არის დაცული უსაფრთხოების ნორმები, ამის მიზეზს კი დასაქმებული პერსონალის ცნობიერებასა და მენტალიტეტში ხედავენ. რაც შეეხება კონტროლის მექანიზმს, მათი ხედვით, უნდა არსებობდეს კონტროლის რამდენიმე საფეხურიანი მექანიზმი. პირველ ეტაპზე, მაკონტროლებელი უნდა ამოწმებდეს უსაფრთხოების ნორმების დაცვის ფაქტს და დარღვევის აღმოჩენის შემთვევაში, აძლევდეს კომპანიას გონივრულ ვადას პრობლემის აღმოსაფხვრელად, თუ აღნიშნული ვადის გასვლის შემდგომ არ იქნება გამოსწორებული დარღვევა, მეორე ეტაპზე უნდა იყოს დაწესებული ჯარიმა, და მესამე ეტაპი უნდა გულისხმობდეს საქმიანობის უფლების შეჩერებას პრობლემის აღმოფხვრამდე. დასაქმებულთა ინფორმირების საქმეში მნიშვნელოვანია, აქტიურად იყოს ჩართული შრომის ინსპექციაც. საჭიროა შრომის ინსპექციის მიერ საკომუნიკაციო აქტივობების დაგეგმვა დასაქმებულთა ცნობიერების ამაღლების კუთხით მათი შრომითი უფლებების შესახებ.

გვინდა აღვნიშნოთ, რომ მშენებლობის სექტორმა განვითარების მრავალი საფეხური განვლო და დღეისათვის, მიუხედავად ზემოხსენებული

ნაკლოვანებებისა საკმაოდ მაღალ საფეხურზე იმყოფება. შესაბამისად გვაქვს საფუძვლიანი ვარაუდი იმისა, რომ მცირე ხნის შემდეგ, აღნიშნულ ინდუსტრიის მართვაში დახვეწილი და ზომიერი რეგულაციების შემოღების პირობებში მშენებლობის დარგი საქართველოში ევროპის განვითარებული ქვეყნების დონეზე იქნება

გამოყენებული ლიტერატურის ჩამონათვალი/ბიბლიოგრაფია

1. დამხმარე სახელმძღვანელო სიმაღლეზე უსაფრთხო მუშაობისათვის- ს/ს „თელასი“, თბილისი 2007 წელი
2. უსაფრთხოების (შრომის დაცვის) წესები ელექტროდანადგარების ექსპლუატაციისას -ვ.მეგრელიძე. ა.სიხარულიძე, გ.გიორგაძე, თბილისი 2006 წელი.
3. დამხმარე სახელმძღვანელო სახანძრო უსაფრთხოებაზე - ს/ს თელასი 2007 წელი.
4. გ. ცინცაძე, მშენებლობის მენეჯმენტი, 2009 წ;
5. მშენებლობის ნებართვის გაცემისა და შენობა-ნაგებობის ექსპლუატაციაში მიღების წესისა და პირობების შესახებ, 2019;
6. როგორ მივიღოთ მშენებლობის ნებართვა (გზამკვლევი), 2019;
7. OSHA , PROTECTING ROOFING WORKERS
8. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4103880?publication=4>
9. <https://emc.org.ge/ka/products/shromis-usaftrkhoebis-mimdinare-reformis-naklovanebebi>
10. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4103880?publication=4>
11. <https://gipa.ge/geo/program/show/shromis-usaftrkheoba-da-garemosdatsviti-teqnologiebi>
12. <http://oshe.ge/>
13. <http://gtuc.ge/%E1%83%A8%E1%83%A0%E1%83%9D%E1%83%9B%E1%83%98%E1%83%A1%E1%83%A3%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%A4%E1%83%A0%E1%83%97%E1%83%AE%E1%83%9D%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%90-%E1%83%A0%E1%83%9D%E1%83%92%E1%83%9D%E1%83%A0/>
14. <http://safco.ge/open/>

15. Geostat.ge
16. <http://hse-servicegroup.com/>
17. <http://safety.org.ge/page/5>